

Parlamenti Választási program

2016

Erős Erdélyt

Előszó az RMDSZ választási programjához

A rendszerváltás óta küzdünk a parlamentben. Kormányon és ellenzékben egyaránt megmérettettünk, de a célunk mindig ugyanaz volt. Több jogot, nagyobb biztonságot közösségünknek, tiszteletet az erdélyi magyaroknak. Az erdélyi magyar közösséggel együtt sok mindent elértünk, mindannyian büszkék lehetünk közös munkánkra, annak hibáival, kudarcaival együtt.

A régi megoldatlan ügyek mellett új problémák is megjelentek, sok még a teendőnk, nem pihenhetünk. Az évek során azt is megtapasztaltuk, hogy nem elég egyszer megoldani valamit, mindig lesznek olyanok a többségi oldalon, akik megpróbálják visszavenni azt, amit egyszer már megszereztünk.

Idén olyan konkrét intézkedéseket javasolunk, amelyek Erdély fejlődését biztosítják, az itt élő emberek javát szolgálják. Ezért fogunk dolgozni a következő négy évben, ehhez kérjük a bizalmat és a támogatást december 11-én. Mindeközben figyelünk arra is, hogy a már megszerzett jogaink ne kerülhessenek veszélybe.

A 2016-os választás tétje tehát az, hogy tovább tud-e menni a magyar közösség azon az úton, amelyen 27 éve elindult.

Ez a választás az RMDSZ szempontjából tehát három dologról szól:

- a jövőről,
- a biztonságról és
- a megújulásról.

A választási programunkat mindig a legjobb erdélyi szakembereink bevonásával állítjuk össze. Ez idén sem változott, nem is változhatott, hiszen az RMDSZ politikai programja minden egyes alkalommal azzal az ambícióval íródik, hogy az erdélyi összmagyarság politikai programja legyen. Ez az ambíció nem alaptalan. A közösség túlnyomó többségének támogatását élvezzük, mert az erdélyi magyarok mindig az összefogást támogatják a szétválás helyett, és a tetteket részesítik előnyben a handabandázással szemben. Ez az adottság a mi felelősségünk – és ennek mindig igyekszünk megfelelni.

Idén a korábbiaknál is jobban figyeltünk arra, hogy mit mondanak Önök, a választók. Mert hisszük és valljuk, hogy egy programnak csak akkor van értelme, ha azokkal a problémákkal foglalkozik, azokra a gondokra reflektál, amelyek a magyar közösség megélt problémái. Ahhoz, hogy megfejtjük, megértsük ezeket a gondokat, számos alkalommal kerestük fel Önöket. Az elmúlt négy évben legkevesebb félmillió erdélyi magyar emberrel beszélgettünk, az ő felvetéseiket, javaslataikat is beépítettük a programba.

Azt gondoljuk, a magyar közösség programja nem csak a magyaroké, hanem mindenkié, aki Erdélyben él. **Olyan Erdélyt akarunk építeni, ahol jó élni, ahol biztonságban tudjuk családjainkat, ahol nincsenek veszélyben jogaink és javaink.** A mi tervünk Erdélyre vonatkozik, Erdély jövőjét építi. Bátran valljuk, hogy ami jó Erdélynek, az jó Romániának is. Ami pedig jó az erdélyi magyaroknak, az jó a románoknak, németeknek, romáknak is. Jó a többségnek, mert az erős kisebbségek az országot is erősítik. És jó a többi kisebbségnek is, mert az általunk kivívott jogok őket is megilletik, őket is erősebbé teszik.

Hogy milyen lesz Erdély négy év múlva, az nagyban függ attól, hogy most mit lépünk. Nekünk ezért nem a múltból kell beszélnünk, hanem a jövőről.

Egy olyan országról, ahol erősek a jogaink és erős a gazdaság, jogainkat pedig egy új alkotmány szentesíti. Arról az országról, amelyet az erős közösségek ereje éltet, és ahol az oktatás elsőbbsége nem képezi pártviták tárgyát. Egy olyan Erdélyről, ahol európai színvonalon lehet közlekedni és ahol a vállalkozás nem teher, hanem a közjó gyarapításának lehetősége. Egy olyan országról, mely megbecsüli a mezőgazdaságból élő embereket, és erős védőhálót nyújt a családoknak, az időseknek és az elesetteknek.

Ilyennek képzeljük a következő évtized Romániáját, benne erős Erdéllyel és erős magyar közösséggel. Erről fogunk beszélni a kampányban, és ezért fogunk dolgozni a parlamentben.

Ahhoz, hogy Románia erős legyen, a mi Erdélyünknek is erősnek kell lennie. Ide értve nem csak a történelmi régiót, Székelyföldet és Közép-Erdélyt, a Partiumot és a Bánságot is.

Adottak a célok, és adott a lehetőség. Kell hozzá egy erős csapat és a közösség támogatása. **Az RMDSZ idén felfrissült erővel vág neki a munkának.** Tetterős, jól felkészült fiatal jelöltekkel egészül ki a tapasztalt képviselő. Olyan jelöltekkel, akik a magyar ügy iránt elkötelezettek, akik tisztességesen képviselik értékeinket és érdekeinket, akik alázattal szolgálják a közösséget.

Kérem Önöket, legyenek szövetségeseink ebben a küzdelemben.

A jövőnk Erdély. Tőlünk függ, milyenné alakítjuk.

I. Nemzetpolitika

1. Nemzetpolitikai törekvéseink

Nemzetpolitikai törekvéseink célja nemzeti identitásunk, anyanyelvünk, kulturális hagyományaink szülőföldünkön történő megőrzése és fejlesztése, a magyar közösség nemzeti, kulturális, gazdasági és osztársadalmi emancipációja, valamint a Kárpát-medencei magyar integráció.

Szövetségünk a belső önrendelkezés elve alapján feladatának tekinti olyan politikai, gazdasági, szociális, kulturális, jogi és közigazgatási keretek létrehozását, amelyek szavatolják a teljes jogegyenlőséget, a romániai magyar nemzeti közösség és más nemzeti kisebbségek egyéni és kollektív jogainak szabad érvényesítését. Célunk egy olyan társadalom kialakítása, amely biztosítja minden állampolgár számára a jólét, a biztonság, a társadalmi igazságosság és szabadság méltányos szintjét, valamint a különböző nemzetiségű román állampolgárok harmonikus együttélését.

Tudatában vagyunk annak, hogy az etnikai szempontból régióként eltérő lehetőségek más-más fejlődési pályát kínálnak közösségeinknek, ezért a nemzeti szolidaritás jegyében szorgalmazzuk az etnikai tömbben, interetnikus környezetben és szórványban élők szoros kapcsolattartását. Minden egyes személy, aki magyarnak vallja magát – beleértve a csángókat, a vegyes házasságban élőket, valamint a magyar anyanyelvű roma közösségeket is – társadalmunk része, nemzeti szolidaritásunk alanya.

Nemzeti identitásunk megőrzése és átörökítése, kultúránk fejlesztése szempontjából kulcsfontosságú a magyar oktatás intézményi struktúrájának minél teljesebb megőrzése és a versenyképes, korszerű tudásátadás. Kiemelten fontosnak tartjuk az elemi oktatás lakóhelyen való megtartását, a középiskolák oktatási színvonalának növelését és a piaci igényeknek megfelelő szakiskolai hálózat kialakítását.

Kulturális téren prioritásnak tartjuk a közművelődési intézmények különböző programok alapján történő hálózatba szervezését, különös figyelmet fordítva a szórványközösségek segítésére. A sikeres példákból kiindulva nagyobb figyelmet kívánunk fordítani a községi művelődési házak értékelt programkínálatára. Támogatni kívánjuk a kortárs művészeti alkotások létrejöttét, hiszen célunk az, hogy az erdélyi magyar kultúra továbbra is nyitott legyen a világra, különböző áramlataiba bekapcsolódjon.

A magyar nyelv használata tekintetében pontosítani, erősíteni kívánjuk a jogszabályi feltételeket, azonban olyan osztársadalmi mozgalmak kezdeményezését tartjuk meghatározónak, amelyek a mindennapok szintjén teszik gyakorlattá a nyelvi jogok kiteljesedését.

Ahol szükséges, jogi úton fogunk érvényt szerezni igazunknak, ez segítheti az anyanyelv használatát értékékként tételezőket.

Tudatában vagyunk annak, hogy a vegyes környezetben és szórványban tapasztalható gondjainkra megoldást kínáló kulturális autonómiát csak széles társadalmi összefogással, a szakmai és civilszervezetekkel, valamint a történelmi egyházakkal közösen valósíthatjuk meg. A politikai szerepvállalás önmagában ehhez kevés – az együttgondolkodásnak, a közös cselekvésnek nincs alternatívája.

A nemzeti identitásunk szempontjából kiemelten fontos oktatási-kulturális kérdések vagy a magyar nyelv közéleti emancipációja mellett Székelyföldön adottak a feltételek egy olyan közjogi autonómia megteremtésére, amely gazdaság és társadalompolitikai kompetenciákkal kiegészülve tartós fejlődési pályára állíthatja a térséget.

A társadalomszervezés terén az eddigiekhez képest nagyobb mértékben kell támaszkodnunk az önkormányzatokra. A népességfogyást vagy a mélyszegénységet mérséklő család-támogatási javaslatainknak nehezen tudunk érvényt szerezni a központi kormányzatnál, ezért – kiindulva az eddigi jó példákból – elsősorban önkormányzati keretben kell megvalósítanunk erre irányuló elképzeléseinket.

A központi kormányzat jövőképhiánya, a szakmai fejlődés nehézségei, a munkanélküliség vagy az alacsony jövedelem közösségünk egyre több tagját készíti arra, hogy boldogulását rövidebb vagy hosszabb időre más országban keresse. Meggyőződésünk, hogy távozásuk nem végleges – feladatunk olyan gazdasági-társadalmi életlehetőségek kialakítása, amelyek révén szülőföldjükön is boldogulhatnak, az emberi méltóság szempontjából teljes életet élhetnek.

A felgyorsult társadalmi változások világa egyre több kihívást jelent, mind az eltérő életlehetőségű régiók, közösségek, mind pedig az egyes családok, egyének számára. Ez felértékeli a társadalmi kohézió talán legfontosabb összetevőjét: a szolidaritást. Legyünk szolidárisak egymással: erősítsük meg a szórvány és tömbmagyarság, a városi és vidéki környezet, az eltérő anyagi lehetőségekkel rendelkező közösségek egymás iránti felelősségét, hiszen ez az az érték, amely közösségként meg tudja őrizni az erdélyi magyarokat a változó világban.

Kitűzött céljaink megvalósításához a társadalmi összefogás mellett politikai partnerekre is számítunk. Az elmúlt évek megmutatták, hogy a nemzetpolitika terén kik azok, akik túl tudnak lépni vélt vagy valós sérelmeiken, és alkotó energiáikat a közjó érdekében tudják kamatoztatni – velük kívánunk összefogni, hiszen együtt mindannyian többek vagyunk.

2. Versenyképes és minőségi anyanyelvű oktatást

Közösségünk jövője a magyar nyelvű oktatás minőségétől függ. Az RMDSZ legfontosabb célkitűzése az, hogy fiataljaink versenyképes tudást sajátítsanak el, hogy a szülők bátran írassák magyar iskolába gyerekeiket, hogy a pedagógusok – a szakmai lehetőségek révén – megfeleljenek az új kihívásoknak és a sokasodó elvárásoknak.

Az elmúlt 26 évben megteremtettük a magyar anyanyelvű oktatás törvényi és intézményi kereteit, elhárultak az akadályai annak, hogy fiataljaink magyarul tanulhassanak. Most új, ambiciózusabb célokat tűzünk ki magunk elé: a következő időszakban a tanítás minőségét és versenyképességét, az oktatási intézmények fenntarthatóságát, az államnak a kisebbségi intézményrendszerrel szembeni méltányos viszonyulását tekintjük prioritásnak.

A Szövetség kulcsszerepet játszott az új tanügyi törvény megalkotásában, kezdeményezése és közbenjárására országsszerte önálló magyar tannyelvű iskolák alakultak. Indítványozó és partner volt az oktatást szolgáló regionális rendszerek – szórványkollégiumok, országos segítő programok – kiépítésében és működtetésében, hajtóműve a magyar felsőoktatás önállósodásának, szorgalmazója és támogatója annak, hogy a magyar tannyelvű magánegyetemek intézményi akkreditációja törvényerőt nyerjen. Ezek az eredmények fontosak, de ideje új szintre lépnünk: az a célunk, hogy magyar nyelven is megfelelő tartalom, minőségi és versenyképes tudás szerepeljen az oktatási kínálatban.

A közoktatás kihívásai a következő időszakban

Az elmúlt hónapokban kiterjedt konzultációkat folytattunk az oktatás valamennyi fontos szereplőjével: tanárokkal, iskolaigazgatókkal, tanfelügyelőkkel, szülői bizottságokkal, szórványkollégiumi fenntartókkal, önkormányzatokkal. Ezen konzultációk alapján az RMDSZ a következő célokat fogalmazza meg a közoktatás területén:

- rendezni kell a kezdő tanárok javadalmazását: 25%-kal növelni kell bérezésüket, és olyan javadalmazási rendszert kell kidolgozni, amely vonzóvá teszi a pedagógusi pályát a tehetséges fiatalok számára;
- új tantervek kidolgozása, a tantervek egyszerűsítése és a tankönyvkiadásban (főként a tankönyvlicitben) tapasztalt fennakadások hatékony orvoslása;
- a pedagógusok szakmai továbbképzési lehetőségeinek bővítése, új lehetőségek teremtése;
- a duális szakoktatás körüli káosz orvoslása, a gyermekek igényei szerinti átszervezése;
- a román nyelv nem anyanyelvűként való oktatása, illetve a magyar tagozaton tanító román szakos tanárok módszertani képzése. A nemzeti kisebbségek számára kidolgozott specifikus tanterv bevezetését párhuzamoson kezdjük el az ötödik és a kilencedik osztálytól. A specifikus tantervre épülő képességvizsga és érettségi legyen egyenértékű a román tannyelvű iskolák hasonló záróvizsgálataival;

- fontos az egész rendszer bürokratikus mentesítése. A rendszernek azt kell elérnie, hogy a tanárok több időt tudjanak tölteni a diákokkal, mint a papírmunkával, adminisztrációval;
- el kell érni, hogy minél több döntést helyi szinten lehessen meghozni. Az intézmények tanfelügyelőségi függőségét csökkenteni kell, és korlátozni kell a szakmai, kifejezetten oktatási kérdésekre;
- külön kell figyelni a magyar ajkú és kultúrájú roma diákok integrációjára, társadalmi beilleszkedésük elősegítésére oktatási hálózatunk segítségével;
- a 16 személyes iskolabuszok 32 vagy 46 személyre való lecserélése;
- az iskolabuszrendszer visszasságainak felszámolása, ezen belül megoldás keresése az ingázási költségek térítésére;
- az oktatási törvénybe foglalt fejkvótarendszer korrekciója és méltányosságának felügyelete;
- a tehetséggondozás formáinak átgondolása, az ösztöndíjrendszer átalakítása;
- a vidéken működő összevont (szimultán) elemi iskolák gondjainak feltérképezése, különös tekintettel az előkészítő év problémáira (az előkészítő év tantervére és eszköztárára);
- az országos felmérők és záróvizsgák megszervezésében tapasztalt problémák megoldása (pl. a tételek rossz minőségű fordítása);
- a kisebbségi országos tantárgyversenyeken tapasztalt hátrányok és hibák kiküszöbölése.

A problémák egy része nem új, ezért gyors megoldást követel. Ezeknek a problémáknak a hosszú távú és tartós megoldására a következő másfél évben a közoktatás ügyeiben tevékenykedő szakemberekkel, közéleti képviselőkkel és döntéshozókkal, civilszervezetekkel egyeztetve az RMDSZ elkészíti a lehetséges jogszabály-kezdeményezések, rendelettervek, orvosolni való helyzetek konkrét, operatív listáját. Ezt a tennivalólistát folyamatosan felülvizsgáljuk, bővítjük, megvalósítását nyomon követjük.

Szakiskolák létesítése

Bár az utóbbi öt évben fontos lépések történtek az anyanyelvű szakoktatás ügyében, mégis komoly lemaradás tapasztalható az elméleti oktatáshoz képest. Amit tettünk – új iskolák létrehozása, a régiek részleges profilváltása, hatékony törvényhozási jelenlét –, fontos, de nem elégséges.

Különös gondot fordítunk az új törvény által lehetővé tett szakiskola-létesítésre: a szükségletek szerint szaklíceumi profilú intézményeket fogunk létrehozni. A versenyképességünk növelése érdekében pótolni fogjuk a hiányzó vagy elsorvadt profilokat, mint például a mezőgazdasági és környezetvédelmi szakemberképzést.

Nagy lehetőségek nyílnak az állami és vállalkozói partnerségben, kettős nyereséget kínálva: támogatjuk a magántőke bevonását, és azonnali elhelyezkedési lehetőséget nyújtva biztosítjuk a helyi szakemberek utánpótlását. Ennek ki fogjuk dolgozni a megfelelő törvényes kereteit, hogy a partnerek biztonságosan érdekeltek legyenek az ilyen együttműködésben. A következő időszak kapcsolódó fontos kihívása a szakoktatás iránti érdeklődés felkeltése, alternatívaként való ajánlása.

Felsőoktatásunk erősítése

Erőfeszítéseket teszünk a romániai magyar felsőoktatás finanszírozási gondjainak felszámolására. Biztosítjuk, hogy a közösségi versenyképesség érdekében minél több oktatói és kutatói programunk, tagozatunk részesedhessen kiemelt finanszírozásban.

AZ RMDSZ erősíti a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem magyar tagozatát, és mindent megtesz a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem magyar tagozata kialakításáért, annak garantált és zavartalan működéséért. Fontosnak tartjuk a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem magyar karának fejlesztését, illetve a magyarországi finanszírozással létrehozott erdélyi magyar magánegyetemek – a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem és a Partiumi Keresztény Egyetem – támogatását is.

A szakmai továbbfejlődést segítve bátorítjuk, hogy egyetemeink minél több szakterületen alakítsák ki az anyanyelvű doktori és mesterképzéseiket. Védni és támogatni fogjuk továbbra is ezen egyetemek magyar háttérintézményeit, regionális karait, továbbá ezeknek az intézményeknek a sajátos, önálló arculatát.

Az RMDSZ a magyar nyelvű képzést biztosító felsőoktatási intézmények saját, illetve az egymás között egyeztetett tervezeteit, stratégiáit – úgy, ahogy azt az egyes intézmények legitim képviselői kommunikálják – a maga stratégiái kiindulópontjának tekinti.

Szakmai kapcsolaterősítés, szakpolitikai kommunikáció-élénkítés

Az RMDSZ kezdeményezte az összes magyar oktatót ellátó modern kommunikációs hálózat kialakítását és működtetését, különös tekintettel a szaktanári információkra, az oktatásszervezés jogi és adminisztratív információinak áramlására. A hálózat azért fontos, mert hatékonyan segíti a minőségi oktatást, ezért támogatjuk annak minél szélesebb kiépülését és rendszeres működtetését.

Az RMDSZ továbbra is szót emel az anyanyelvű oktatást akadályozó, hátráltató állapotok ellen: a fejkvótás finanszírozás körüli válság, az újracentralizálási tendencia, a növekvő bürokratizálás, az anyanyelvű oktatás másodrendűként való kezelése (például az országosan szervezett oktatási felmérések és versenyek esetében), a tehetséggondozás gazdasági okokból való teljes visszaszorulása, a helyi önkormányzatok kisebbségellenes visszaélései ellen. Fontosnak tartjuk továbbá, hogy világosan megfogalmazzuk a közösség elvárásait a kormány felé, bővítsük az oktatáshoz való jogunkat, a Mikó Imre Jogvédelmi Szolgálat és az oktatási főosztályunk révén folyamatosan nyomon kövessük megszerzett jogaink érvényesülését, hogy a hosszú és kitartó munka révén elért jogaink visszavételi szándékát teljes mértékben megakadályozzuk.

Az anyanyelvű oktatás népszerűsítése: magyar gyermeket magyar iskolába

Az RMDSZ az utóbbi években jelentős segítséget nyújtott a területi szervezetek, az egyházak, a civilszervezetek és az iskolák diáktoborzási tevékenységében. A négyszer

megszervezett, Minden magyar gyermek számít nevet viselő beiskolázási kampány egyik hatása az volt, hogy az előkészítő osztályok száma nem csökkent, sőt, 2013-ban a tanulószám növekedett, visszaállt a tízezres lélektani szint fölé. Ugyanakkor a háztól házig kampányok során óvodai csoportokat lehetett megmenteni Beszterce-Naszód, Bihar, Fehér, Arad és Temes megyékben.

A figyelemfelkeltő, népszerűsítő kampányok megszervezése továbbra is fontos feladatunk, hiszen az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy az egymást követő iskolai szintekre átlépve fokozatosan csökken a magyar tannyelvet választók aránya a román tannyelv választás javára. Folyamatosan figyelemmel követjük és javítjuk az oktatási kínálatot, konkrét válaszokkal szolgálunk arra a kérdésre, hogy miért érdemes magyar gyermeknek magyar iskolában tanulnia.

A tannyelv választása számos komplex tényező hatása alatt áll: függ a meglévő oktatási kínálat okozta kényszerdöntésektől, az individuális boldogulást célzó döntéseken keresztül, az etnikai közösségi szempontokra alapuló opcióig. Ezekre egyszerű és meggyőző választ adunk: a versenyképes és minőségi oktatás ajánlatát.

Meggyőződésünk, hogy eljött az ideje annak, hogy az oktatásunk differenciált, regionális megközelítése még nagyobb hangsúlyt kapjon, társadalmilag megbecsült tevékenység legyen a tehetséggondozás, az oktatási szemléletben nagyobb teret kapjon a kreativitás.

Oktatási hálózatunknak fontos feladata lesz a magyar kultúrájú, a magyar közösségekkel együtt élő hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatása, társadalmi beilleszkedésének elősegítése. Megkülönböztetett figyelmet kell szentelnünk az anyanyelvű speciális oktatási hálózat fejlesztésének, hiszen a tehetséggondozás mellett azokra is figyelniük kell, akik a közösség gondoskodására szorulnak. Arra is fokozottan figyelünk, hogy az oktatást érintő gazdasági és demográfiai tényezők eltérőek, a politikai kapacitás, befolyás régióról régióra nagyon különbözik. Helyi adatokon, tényeken alapuló elemzések szükségesek, az alapos helyzetismeret pedig megkerülhetetlen; ugyanakkor a tudományos kutatás helyi adatfelvétele is szükséges, hogy a fenntarthatóságot pontos helyzetképre alapozzuk.

3. Anyanyelv-használati jogaink érvényesítése és bővítése

Akárcsak a közösségi szimbólumainkat, az anyanyelv-használati jogainkat is számos támadás érte az elmúlt években. Az RMDSZ azért hozta létre a Mikó Imre Jogvédelmi Szolgálatot, hogy fokmérője legyen a nyelvi és közösségi jogok alkalmazásának. Szövetségünk azért is döntött úgy, hogy árnyékjelentést készít és nyújt be mind a Kisebbségvédelmi Keretegyezmény, mind pedig a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Kartájának romániai alkalmazásáról, mert úgy gondoljuk, hogy a kormány hamis képet mutat a magyar nyelv különböző területeken való érvényesüléséről. Meggyőződésünk, hogy ezt a tevékenységet

a jövőben is folytatni kell mindaddig, amíg a kormány tudomást nem vesz arról, hogy a nemzetközi egyezmények és hazai törvények által szavatolt nyelvi jogok a gyakorlatban nem érvényesülnek, és nem teszi meg a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy ez az állapot megváltozzon. Egy erőteljesebb fellépés érdekében elengedhetetlennek tartjuk, hogy parlamenti munkánkban szorosán együttműködjünk azokkal a magyar és román civilszervezetekkel is, amelyek ezen a területen tevékenykednek. Olyan éles helyzetekben, mint amilyen a kolozsvári táblák ügye vagy a marosvásárhelyi kétnyelvűség kérdése, ez az együttműködés komoly súlyt adhat céljaink eléréséhez.

Továbbra is azt hirdetjük, hogy egy országban a többnyelvűség nem szégyen vagy fölösleges kényszerűség, hanem normalitás és büszkeségi forrás. Bár Romániában már másfél évtizedes múltra tekintenek vissza a közigazgatási nyelvhasználati jogokat szavatoló jogszabályok, a kormány továbbra is ennek pusztán léteével próbálja kifogástalanként reklámozni önmagát. Tehát tennünk kell a továbbiakban is a jogszabályok alkalmazásáért: meg kell születniük azoknak a jogszabályoknak is, amelyek a létező törvényes lehetőség mellé hozzárendelik az alkalmazással kapcsolatos elvárásokat is, beleértve a megfelelő szankciókat azokban az esetekben, amikor a jog gyakorlását megakadályozzák vagy megtagadják.

Továbbmenve, az a feladatunk, hogy bővítsük létező jogainkat. Erre az első lépéseket a most leköszönő parlamenti frakciónk már megtette: törvény lett, hogy anyanyelvünkön fordulhatunk a Nép Ügyvédjéhez, és elfogadásra vár hasonló szabályozás a Diszkriminációellenes Tanács esetében is. Előterjesztettük továbbá az igazságszolgáltatásban érvényesülő anyanyelv-használati jogra vonatkozó javaslatunkat is. Ezek mintájára célunk, hogy a következő parlamenti csoportunk munkája révén a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Kartájának minden Románia által ratifikált cikkelyéhez hozzárendeljük a pontos és részletes alkalmazási szabályokat. Változatlanul célunk marad, hogy a jelenlegi törvényekbe foglalt 20%-os nyelvhasználati küszöböt csökkentsük.

Meggyőződésünk, hogy ezzel jelentős számú magyar számára megnyithatjuk a lehetőséget, hogy anyanyelvén fordulhasson a közigazgatás felé. A létező törvényi keret kiegészítésre szorul: szabályoznunk kell a megszerzett jog védelmét, hogy olyan településeken, ahol a magyar lakosság aránya a küszöb alá csökken, a korábban érvényesülő jogok ne vesszenek el. Tisztáznia kell a törvénynek azt is, hogy a küszöb felett kötelező, de a küszöb alatt is lehetséges a nyelvi jogok érvényesítése, amennyiben a helyi önkormányzat ilyen irányban határoz. Pontos szabályozásra van szükség az utcák elnevezésében, valamint a dekoncentrált, központi hierarchiához tartozó intézmények többnyelvű feliratozásában is.

Ugyanúgy továbbra is kiemelt célunk marad, hogy a magyar nyelv legyen hivatalos nyelv azokon a területeken, ahol a lakosság többsége ezt a nyelvet beszéli. E tekintetben a székelyföldi anyanyelvhasználat jogi keretének a magyar többség igényei szempontjából kell választ adnia a mindennapi emberek gyakorlati problémáira. Mindezen jogok tényleges érvényesüléséhez azonban nem elegendő csupán a törvény, még a megfelelő jogalkalmazás sem, hanem a mi magunk jogtudatos magatartása szükséges. Éppen

ezért a jövőben arra is figyelmet kell fordítanunk, hogy segítsünk mindazoknak, akik megfelelő ismeretek hiányában nem gyakorolják jogukat. Le kell győznünk az előítéleteket, élnünk kell nyelvi jogainkkal!

4. Egyházi és közösségi javaink visszaszerzése

Az elmúlt évek során kiderült, hogy a Székely Mikó Kollégium visszaállamosítása egyáltalán nem volt véletlen tévedés. Alaposan kitervelt, reális szándéka az államnak, hogy akár az igazságszolgáltatás eszközével is, de megállítsa az egyházi javak visszaadását, emellett pedig visszavegyen olyan jelentős ingatlanokat, amelyeket jogosan kaptak vissza a korábbi tulajdonosok. Példa erre a szatmári vizsgálódás vagy a marosvásárhelyi katolikus gimnázium ügye. Ugyancsak az állam kitervelt szándékát bizonyítja, hogy az utóbbi időben a törvény önkényes és helytelen értelmezésével sorozatosan megtagadja olyan ingatlanok visszaszolgáltatását, mint például – az Európai Emberi Jogi Bíróság döntése ellenére – a Batthyaneum épülete és könyvtárája, a római katolikus Státus javai, vagy az újra megkísérelt eljárásban a Székely Mikó Kollégium.

Az Európai Emberi Jogi Bíróság határozatának nyomására Románia 2013-ban módosította a restitúció jogi keretét, amellyel mindössze azt érte el, hogy a kárpótlásokat még nehezebbé tette. Ebből is látszik, hogy valójában az állam célja az, hogy véglegesen leállítsa ezt a folyamatot. Bár az egyházi ingatlanok visszaszolgáltatását ez az új törvényes keret nem befolyásolta jelentős mértékben, a gyakorlat azt mutatja, hogy miközben 2012-ig a törvény alkalmazásának első 7 évében a magyar egyházi ingatlanok felét (1050-et) sikerült visszaadni, az ezt követő négy esztendőben az AEÁ vallásszabadságról szóló éves jelentése szerint is mindössze 140-et (magyar és nem magyar egyházak együttvéve). Az RMDSZ-nek kiemelt feladata továbbra is az egyházi ingatlanok visszaszolgáltatásának folytatása a restitutio in integrum elve alapján.

Annak érdekében, hogy az egyházi javak esetében a jövőben elkerülhető legyen a restitúciós bizottság önkényes törvényértelmezése, korábbi vállalásunknak eleget téve az RMDSZ javaslatára a parlament asztalára került az egyházi ingatlanok visszaszolgáltatásáról szóló törvény módosítása. Ennek a javaslatnak az a célja, hogy pontosan meghatározza azoknak az ingatlanoknak a körét, amelyeket az egyházaktól vagy azok szerves részét képező egyházi intézményektől koboztak el. A tervezet továbbá határidőt is szabna a bizottságnak a döntések meghozatalához. Az RMDSZ elsődleges prioritásként kezeli és kiáll a korábban benyújtott törvénytervezete mellett.

Az új kártérítési törvény nemcsak hogy nem orvosolta az emberi jogi bíróság kifogásait, de az elfogadása óta eltelt három évben olyan gyakran módosították, hogy ezzel még kilátástalanabb helyzetet teremtettek. Célunk, hogy mindenki részesüljön jogos, méltányos és teljes körű kárpótlásban, akinek házáat vagy földjét a kommunista rendszer elkobozta.

Céljaink elérése érdekében további partnereket kell felkeresnünk, illetve meg kell erősítenünk azokat a kapcsolatokat, amelyek révén világszinten ismertté tehetjük az egyházi javak visszaszerzése irányában kifejtett tevékenységünket. A közelmúltban Washingtonban tett látogatásaink eredményesek és hasznosak voltak, az Európai Parlamentben is sikerült megismertetnünk problémáinkat. Ezt a munkát folytatni kell: belső politikai partnerek hiányában különösen fontos a nemzetközi támogatók rendszeres és tárgyilagos tájékoztatása. Az RMDSZ ebben a kérdésben is változatlanul napi szinten egyeztet a magyar történelmi egyházakkal.

Külön kérdés az egyházi levéltárak visszaszolgáltatása. Az RMDSZ többszöri próbálkozása mostanra kezd beérni. Az általunk előterjesztett, de az alkotmánybíróság által kifogásolt törvénytervezet javítása megtörtént, a parlamentnek most el kell fogadnia.

A tulajdonok helyreállításának másik pillére a magánszemélyek kártalanítása. Bebizonyosodott, hogy az eddigi kártérítési folyamat ellentmondásos volt, amit a folyamatban levő bírósági eljárások magas száma is jelez. Az RMDSZ támogatja a folyamat átgondolását, azonban ragaszkodik a korábbi törvényekbe foglalt elvhez, miszerint mindenkit megillet a méltányos kártérítés. Mind az egyházi és közösségi javak visszaadását, mind pedig a kártérítés kérdését egy törvényben, egységes végrehajtás és felügyelet mentén kell szabályozni.

Egyházak társadalmi szerepvállalásának támogatása

Magyar egyházaink, természetes szerepkörükön túl, az erdélyi magyarság évszázados hagyományokkal rendelkező, hiteles társadalomszervező és anyanyelvápoló szervezetei is. Egyházainkkal a Szövetség állandó kapcsolatot épített ki, és ezt továbbra is fenn kívánja tartani. Fontosnak tartjuk a folyamatos együttműködést a közös stratégiák és a társadalomszervező programok kialakításában.

Az RMDSZ egyformán nyitott minden történelmi egyház és felekezet felé, ugyanakkor sikeraszáll a vallási és lelkiismereti szabadság teljes körű érvényesüléséért, valamint az egyházak autonómiájának tiszteletben tartásáért. A Szövetség kiemelten támogatja a moldvai csángó-magyaroknak a magyar nyelvű lelkipásztori szolgálat és hitoktatás bevezetésére való igényét a jászvásári püspökség területén. Fontosnak tartjuk az egyházi oktatás központi és helyi költségvetésből való támogatását, illetve az egyházi oktatás bővítését. Ugyanakkor támogatjuk a magyar egyházak szociális intézményeinek (öregotthonok, gyermekotthonok, kollégiumok) megteremtésére és működtetésére irányuló erőfeszítéseit, és szorgalmazzuk költségvetési forrásokból való támogatásukat.

Az RMDSZ kiemelten szorgalmazza a kormányzat és a törvényhozás szintjén:

- az elismert egyházak részarányos, illetve méltányos állami szubvencióját;
- az elismert egyházi ünnepek hivatalos munkaszüneti napként való biztosítását;
- a szektorsemlegesség elve alapján az egyház által működtetett oktatási, szociális és kulturális intézmények számára a hasonló állami és önkormányzati intézmények támogatásával megegyező mértékű, közpénzből történő finanszírozását;

- az egyházi jellegű műemlékek állagmegőrző és felújító munkálatainak költségvetési állami támogatását, az egyháztörténeti és az építészeti érték függvényében;
- az egyházak hozzáférését az állami és európai uniós pénzalapokhoz, a kulturális örökség (beleértve az épített, tárgyi örökséget is), illetve a szociális és oktatási programok támogatása érdekében.

5. Művelődés

Kultúránk nemzeti identitásunk alapja, ezért művelődéspolitikánk legfőbb célkitűzése közösségünk nemzeti és egyetemes értékeit teremtő képességének megőrzése és megfelelő intézményi keretek közötti fejlesztése. Közösségünk szellemi versenyképessége integrálódó, globalizálódó, tudásközpontú világunkban megköveteli az egyetemes értékeknek a kultúránkba való beépítését, valamint kisebbségi kultúránknak az egyetemes kulturális értékekhez való hozzáadását. Támogatjuk Erdély sokszínű kulturális értékeinek cseréjét, a partnerkapcsolatok kiteljesítését.

Kultúránk nemzeti jellege megőrzésének feltétele a kulturális autonómia jog- és intézményrendszerének kiépítése. Működő kulturális intézményeinknek méltányos részt kell kapniuk az állami, községi, városi és megyei költségvetésből. A fenti elvek érvényesítése érdekében az RMDSZ külön törvényt dolgoz ki, és síkraszáll ennek parlamenti elfogadtatásáért, melyben kiemelt figyelmet szentel a következőknek:

- a nemzeti kisebbségek nyelvén működő, azok kulturális értékeinek kutatása, megőrzése és fejlesztése céljából létesített közjogi művelődési intézményeknek vagy alegységeknek az alapítását, megszüntetését, felépítését és működtetését illetően, az érintett kisebbségben élő nemzeti közösségek képviselőivel való kötelező konzultációnak minden erre vonatkozó intézkedés esetében;
- a kulturális közintézmények vezetőségét az előbbi bekezdésben előírtak alapján nevezik ki vagy váltásák le;
- a versenyvizsgára kiírt vezetőtiszségek esetében kizáró jellegű vizsgák bevezetésének az illető kisebbségben élő nemzeti közösségek nyelvén és kultúrájának ismeretéből; az ilyen kizáró jellegű vizsgák vizsgabizottságainak az illető nemzeti közösség beleegyezésével történő kinevezésének;
- az alkotmány biztosította szabad egyesülési jog alapján művelődési életünkben az állami intézményrendszer mellett létrejött egy önszerveződő, közösségi, civil társadalmi intézményrendszer is. Az RMDSZ társadalomszervezői és művelődéspolitikai gyakorlata mindkét vonulatot támogatja.

Az állami fenntartású intézményrendszer működtetése

Az RMDSZ parlamenti képviselője fenntartja a művelődési ágazat kiemelt támogatásának elvét az állami költségvetésben mint a versenyképesség feltételét az európai integráció elmélyítésében. Meglévő kulturális intézményeink megfelelő, diszkriminációmentes

finanszírozása az állami és megyei költségvetésekből, méltányos részesedés a közművelődés támogatására szánt önkormányzati alapokból.

A Szövetség szorgalmazza a különböző, főleg szórványterületeken az önkormányzatok által fenntartott intézményekben (könyvtárak, múzeumok, művelődési házak) a magyar alkalmazottak számának növelését.

Kultúránk fontos műhelyei a hivatásos művészeti intézmények. Az RMDSZ az állami, önkormányzati fenntartás igénylése mellett igyekszik olyan támogatási rendszereket működtetni, amelyek biztosíthatják az anyanyelvű minőségi kultúraművelés feltételeit. Fontosnak tartjuk az erdélyi képzőművészeti közgyűjtemény, az Erdélyi Művészeti Központ értékmentő, új értékeket generáló tevékenységét, valamint az erdélyi gyűjtőkönyvtár létrehozását. A Szövetség kiáll a folyóirataink állami költségvetési támogatása mellett, olyan saját pályázati rendszer létrehozását szorgalmazza, amely segítheti a kulturális értékeink megalkotásában kulcsszerepet vállaló réteglapok működését.

Az RMDSZ hangsúlyt fektet a helyi tanácsok kulturális támogatásokban rejlő lehetőségeire. A Szövetség tanácsosainak figyelmébe ajánlja a községi könyvtárak és művelődési házak működési feltételeinek biztosítását. Szorgalmazza, hogy bocsássonak a fiatal értelmiségiek rendelkezésére szolgálati lakást, hogy az ingázó értelmiséget felválthassa a település életét meghatározó, helyben lakó szellemi foglalkozású réteg.

A humán erőforrás fejlesztése érdekében az RMDSZ támogatja az élethosszig tartó tanulás kereteinek bővítését, a hazai magyar nyelvű felnőttképzés intézményesülését, az ez irányú romániai törvénykezés kiegészítését és az európai gyakorlat szerinti alkalmazását. A szakember-utánpótlás érdekében az RMDSZ támogatja az állami oktatási hálózat keretében a kulturális (épített, tárgyi, szellemi) örökségvédelmi karok, valamint egy kulturális menedzsment szak létrehozását, közművelődési szakemberek képzését, az anyanyelvű felsőfokú zenész-, képzőművészképzés megszervezését, valamint a néptáncosok és népzene-szék felsőfokú képzési lehetőségét.

Az RMDSZ szorgalmazza, hogy az állami kulturális intézményekben is tegyék lehetővé anyanyelvű kultúránk művelését:

- a megyei és helyi múzeumokban a már meglevő (történelmi, képzőművészeti, néprajzi) állagok szakszerű megőrzését, gyarapítását, folyamatos kiállítását a történelmi objektivitás és igazság jegyében, két- vagy háromnyelvű feliratozással, katalógusokkal és plakátokkal. Az állagok szakszerű feldolgozására, gyarapítására és bemutatására alkalmazzanak megfelelő számú, az illető nemzeti közösséghez tartozó szakembert;
- az erdélyi megyeközpontokban található levéltárakban alkalmazzanak magyar és német anyanyelvű kutatókat is. Biztosítsák a levéltárakban kutatóink számára a teljes anyag hozzáférhetőségét. Az elszállított állagokat szolgáltatassák vissza az eredeti tulajdonosoknak. Szorgalmazzuk a kimondottan magyar anyakönyvek, parokiális jegyzőkönyvek, egykori civilszervezeti levéltárak, az Erdélyi Múzeum-Egyesület, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület közgyűjteményeinek visszajuttatását a volt tulajdonosoknak;

- a könyvtárakban a magyar állomány gyarapításához és használatához, a szakszerű kezeléshez szükséges magyar nemzetiségű szak személyzet alkalmazását, képzését, továbbképzését;
- az építettörökség-védelem terén az országos helyreállítási tervből arányosan részesedjenek a magyar kulturális örökség részét képező műemlékek is;
- az országos műemléki bizottságban, annak albizottságaiban és a területi bizottságokban legyenek magyar szakemberek;
- a Kulturális és Örökségvédelmi Minisztérium erdélyi megyei igazgatóságainak alkalmazottai legyenek magyar szakemberek, a megye magyar lakossága részarányának megfelelően;
- a művelődési kutatóintézetekben magyar nemzetiségű munkatársak alkalmazásával biztosítsák az anyanyelvű kulturális kutatásokat.

Az RMDSZ támogatja a magyar könyvkiadást. Fenntartja az állam hozzájárulásának szükségességét a könyvkiadás költségvetési támogatásában, a könyvterjesztési hálózat működtetésében. Pályázati rendszerében alapokat biztosít a könyvkiadás és könyveket népszerűsítő rendezvények támogatására. Biztosítani kell a romániai magyar könyvkiadók részvételi lehetőségét az államközi kulturális szerződésekben rögzített közös könyvkiadási és könyvcseraakciókban.

Kulturális örökségünk

Kulturális örökségünk (épített, tárgyi, szellemi örökség) élő tanúja múltunknak, történelmünknek, mestertudásunknak. Európaiságunk legkézzelfoghatóbb jelei közé tartozik. A kulturális örökség, megfelelően menedzselve, egyik alapvető tényezője az életminőség növelésének, a helyi és regionális közösségi kohézió megerősödésének, a térség társadalmi, kulturális és gazdasági felemelkedésének. Örökségünk fenntartható fejlesztése kulcsszerepet játszik a kulturális turizmus fellendítésében, munkahelyek teremtésében, s piacot teremt a helyi kisvállalkozások termékei és szolgáltatásai számára.

Az RMDSZ, kiemelt jelentőséget tulajdonítva a kulturális örökségnek, létrehozta a Kulturális Örökségvédelmi Tanácsot, amelynek feladata a különböző örökségvédelmi tevékenységek, kezdeményezések összehangolása, támogatása.

Az RMDSZ a következő feladatok elvégzését tartja prioritásnak:

- az inventáriumok, a kataszterek, illetve a monográfiák elkészítése, az erdélyi magyar örökségjegyzék kialakítása, valamint a művészeti hagyatékok összegyűjtése, feldolgozása;
- az erdélyi magyar kulturális örökség védelme (felújítása és hasznosítása), az értékmentés: erdélyi magyar prioritáslista kidolgozása és a politikai felelősségvállalás szintjére emelése. Az RMDSZ, parlamenti képviselőin keresztül, mindent megtesz azért, hogy a kormányzati alapok elosztásakor méltányosan támogassák az erdélyi magyar vonatkozású műemlékek, illetve műtárgyak helyreállítását, és szorgalmazza az erre szánt költségvetési keret állandó növelését, ugyanakkor támogatja az építettörökség-helyreállítás ÁFA-mentesítését a befektetések ösztönzése érdekében;

- kulturális örökségünk hasznosítása a helyi közösségek, az erdélyi magyarság életmódjában a közösségi élet növelése érdekében történik, emiatt az RMDSZ szorgalmazza a széles körű társadalmi összefogást: önkormányzatok, civilszervezetek, oktatási és kulturális intézmények, egyházak együttműködését. Emellett nagyon fontosnak tartja a társadalom szemléletváltását az örökségvédelemmel kapcsolatban, ezért támogatja a közösségépítő, örökségvédelemre épülő programokat;
- a Szövetség kiemelten támogatja, hogy a helyi és regionális fejlesztési tervekben, valamint az Európai Unió regionális fejlesztési programjában hangsúlyosabb helyet kapjanak a kulturális örökség hasznosítására épülő kezdeményezések, támogatja az országghatárokon átívelő, a Kárpát-medence kulturális örökségét egységesen kezelő és hasznosító programokat;
- az elkobzott műemlék ingatlanok visszaszolgáltatásával, amiben az RMDSZ-nek igen jelentős szerepe volt, új helyzet állt elő, mivel a tulajdonosok saját erőforrásból nem tudják a tönkrement épületeket felújítani. Az RMDSZ mindent megtesz azért, hogy a magánkézben levő, de közösségi célokat szolgáló ingatlanok tulajdonosai állami támogatásban részesüljenek épületeik helyreállítása érdekében;
- külön hangsúlyt kell fektetnünk a szörványörökség helyzetére: az RMDSZ, a szörványban működő helyi szervezetei és a tanintézmények együttműködésével kialakította a jövőben is támogatja az Örökségünk őrei erdélyi hálózatát;
- támogatjuk a kulturális örökségvédelem területén az anyanyelven zajló szakképzést, valamint az örökségvédelem oktatását az iskolákban;
- az erdélyi magyar társadalmat (is) érzékennyé kell tenni örökségértékeink iránt. Javasoljuk egy Erdélyi Magyar Fejlesztési Alap létrehozását, amelyet a Kulturális Örökségvédelmi Tanács és a fejlesztési alapot létrehozó vállalkozói szféra közösen működtet, s amelyből az erdélyi magyar társadalom számára prioritással bíró programokat kellene támogatni.

Az RMDSZ kiemelt fontosságot tulajdonít az erdélyi magyar műemlékek magyar nyelvű feliratozásának, valamint a kulturális örökség kiadványokban, világhálón való megjelenítésének. Kulturális örökségünk megőrzéséhez szorosan kapcsolódik a média által őrzött hagyaték megismerése és feldolgozása. Ezért szorgalmazzuk és támogatjuk az írott és audiovizuális hagyaték rendszerezését és digitalizálását, az archívumok feldolgozását és kutathatóvá tételét, az ilyen témájú kutatások megvalósítását.

Kortárs kultúra támogatása

Az elmúlt években az erdélyi magyar kulturális élet számos – akár európai léptékkal mérhető – értéket mutatott fel. A Romániai Magyar Demokrata Szövetség úgy gondolja, hogy kiemelten fontos ezt az értékteremtő munkát támogatni és elősegíteni. Ilyen értelemben a Szövetség:

- alkotói ösztöndíjjal támogatja évente a fiatal, pályakezdő művészeket;
- az általa létrehozott alapítványokon keresztül támogatja a fiatal szerzők könyveinek kiadását;

- létrehozta az Erdélyi Magyar Kortárs Kultúráért-díjat, amelyet a kortárs művészetek terén kiemelkedő teljesítményt nyújtó művészeknek ad át;
- fontosnak tartja az erdélyi magyar művészek támogatását abban, hogy műveiket itthon és külföldön minél szélesebb körben megismertethessék, támogatja részvételüket hazai és külföldi szakmai rendezvényeken, fesztiválokon.

Előadó-művészet támogatása

Alkotóink, magyar előadásaink sikere olyan szintre visz az erdélyi magyar közéletbe, amely ezt a közösséget értékteremtőként határozza meg. Jelentős tömegeket megmozgató, országunkban nagy népszerűségnek örvendő és nemzetközileg is elismert színvonalon művelt művészeti ág magyar vonatkozású szereplőinek (intézményeinek, alkotóinak) támogatása fontos programpontja bármely törekvésnek, mely hosszú távon a többség és kisebbség kölcsönös elismerését célozza. Emiatt a romániai magyar előadó-művészet támogatására kiemelt figyelmet kell fordítanunk, beleértve a hazai magyar intézményrendszer fejlesztését is. Szükségesnek látjuk egy olyan alkotóközpont létrehozásának támogatását, mely elsősorban az innovációra, az előadó-művészet folyamatos megújítására, fiatal alkotók pályakezdésének és a független kezdeményezések támogatására törekszik, katalizátorként működve ebben a nagyon dinamikus, de igencsak forráshiányos közegben.

Tennivalóink a saját civil intézményrendszer működtetésében

Az RMDSZ kultúránk intézményes működtetése, értelmiségi rétegünk újratermelése, a versenyképes, gazdaságilag erős, közéletben szerepet vállaló helyi közösségek megszületésének ösztönzése, a kultúra eltartásához való hozzájárulás szempontjából kiemelt jelentőséget tulajdonít a civil társadalmi szférában létrehozott önszerveződő testületeknek.

Ezért:

- ösztönzi, hogy valamennyi magyarlakta településen egyesületek, alapítványok létesüljenek a helyi közösségi érdekek megelevenítése és megoldása, versenyképes polgári társadalom megteremtése érdekében;
- közalapítványi képviselői révén a Szövetség által létrehozott alapítványokban az RMDSZ támogatja a művelődés intézményes működtetésében szerepet vállaló országos hatókörű, valamint kiemelt regionális szerepet betöltő, jogi személyiséggel rendelkező szakszövetségek működését biztosító normatív támogatások rendszerének létrehozását pályázati alapon;
- az alapítványi stratégiák kidolgozásakor az RMDSZ támogatja a magyar kultúra intézményesülését segítő, saját közösségi tulajdonban és kezelésben levő művelődési infrastruktúra létrehozására, működtetésére, valamint fenntartást segítő fejlesztésére irányuló kezdeményezéseket: a Magyar Ház-láncolat, tájházak, teleházak, regionális civil információs központok, oktatási és kulturális intézmények kialakítása, közgyűjtemények (kézirattárak, könyvtárak, képzőművészeti gyűjtemények) létesítése;
- az RMDSZ szorgalmazza a magyar kulturális értékek digitalizálását és interneten való megjelenítését. Idetartozik a kulturális örökség digitalizációja is, az örökséget

hozzáférhetővé és kutathatóvá kell tenni. Ilyen értelemben támogatja az ágazatban tevékenykedő civilszervezetek, intézmények tevékenységét;

- szorgalmazza és támogatja a magyar művelődési szakemberek képzését.

A Szövetség törekszik a kiemelkedő művészeink, tudósaink méltó alkotó körülményeinek megteremtésére, és kezdeményezi külön keret létrehozását az asszimiláció által különösen veszélyeztetett szórvány- és csángó közösségek megkülönböztetett támogatására. Társadalomszervezői munkájában számít középosztályunk fokozott társadalmi szerepvállalására. Saját erőforrásainkból is támogatni kell kultúránkat, ezért az RMDSZ ajánlja a Kulturális Alap létrehozását, amely országos közadakozásból születhetne meg, elsősorban a vállalkozói réteg mecenatúrája révén. Szorgalmazza az erdélyi településekre kiterjedő, magyar nyelven működő filmklubhálózat kialakítását.

Szövetségünk hozzá kíván járulni az ország demokratikus intézményrendszerének konszolidálásához, ennek érdekében szorgalmazza:

- az elkobzott egyesületi vagyonok visszaszolgáltatásáról szóló törvény gyorsított alkalmazását;
- a művelődési ágazatokból az állam visszavonulását ellensúlyozva, az RMDSZ szorgalmazza a közalapítványi rendszer kiterjesztését;
- a közigazgatási törvényben az anyanyelv használatáról szóló előírások kiegészítését a visszaállítási kötelezettségével, a település hagyományos belső helynévanyagát és történelmi múltját is tükröző utcanevek visszaállításával.

Kultúránk a magyar nemzeti kultúra szerves része. Ragaszkodunk az ünnepeinken, összejöveleteinken az állami mellett a nemzeti jelképeink mindenkori szabad használatához. Szorgalmazzuk és ápoljuk az egyetemes és Kárpát-medencei magyar művelődési intézmények közötti szerves kapcsolatrendszer kialakítását. Ennek kiváló eszköze a testvérintézményi kapcsolatok megteremtése. Támogatjuk a magyarok által is lakott régiók szellemi értékalkotó képességének integrálását az összmagyar kultúrába, az egyetemes nemzeti versenyképesség növeléséért a Kárpát-medencei Művelődési Intézetek hálózatának kiépítése révén.

6. Média

Az RMDSZ megalakulása óta kiemelt figyelmet szentel a romániai magyar nyelvű média támogatásának. Meggyőződésünk, hogy az írott és elektronikus média elsődleges funkciójának betöltése, azaz az objektív, pontos, folyamatosan frissülő információáramoltatás mellett rendkívül fontos szerepet játszik nemzeti önazonosságunk megőrzésében, nyelvünk és kultúránk, jellegzetes értékeink ápolásában.

Számunkra az Európai Jogok Egyetemes Nyilatkozata, Románia Alkotmánya, a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Chartája, a Nemzetközi Újságíró Szövetség Kiáltványa és nyilatkozatai, A határokon át sugárzó televíziókról szóló nemzetközi egyezmény, valamint más,

idevonatkozó jogszabályok és dokumentumok kiemelkedő fontossággal bírnak, ezeket az elkövetkezőkben is a legszigorúbban tiszteletben kívánjuk tartani.

Ahogy az elmúlt 26 évben, ezentúl is határozottan kiállunk a szólás- és sajtószabadság mellett, elutasítunk minden ideológiai vagy politikai cenzúrát, szorgalmazzuk a különböző szempontok, vélemények megismertetését, támogatjuk a véleménypluralizmust és a tisztességes versenyt. Az érvekre és ellenérvekre épülő nyilvános párbeszédnek egész társadalmunk javát szolgálják, ennek demokratikus jellegét erősítik.

A fentebb vázolt alapelvek jegyében az RMDSZ:

- a romániai magyar sajtó partnere kíván lenni az elkövetkezőkben is. Ennek érdekében folytatja a szakmai konzultációt a hazai média legitim szervezetével, a Magyar Újságírók Romániai Egyesületével (MÚRE), tiszteletben tartva annak alapszabályában foglalt politikai el nem kötelezettségét;
- hatékony kommunikációra törekszik a szerkesztőségek tagjaival annak érdekében, hogy a tömegtájékoztatás minél hatékonyabban, hitelesebben elláthassa tájékoztató, ellenőrző és közvélemény-formáló szerepét. Minden rendelkezésére álló eszközzel támogatja az újságírókat munkájuk végzésében;
- jó kapcsolatra törekszik a román sajtóval, amelytől elvárja a tárgyilagos tájékoztatást. Fontosnak tartja az erdélyi magyar ügyek, problémák, igények kellő gyorsaságú és pontosságú megjelenítését a román sajtóban és román nyelvű szakmai körökben;
- meggyőződése, hogy a média értékrendjét, kiemelten a híradók és különféle vélemény-formáló műsorok szellemiségét a kisebbségi tematika iránti érzékenységnek, a másság iránti tiszteletnek, a párbeszédcentrikus szemléletnek kell jellemeznie;
- figyelmet szentel a hazai és a nemzetközi sajtóban a romániai magyarságról és annak érdekképviseléről megjelenő tájékoztatásnak és félretájékoztatásnak: azonnal reagál a hamis információkra, célzatos kommentárookra, illetve kellő gyorsasággal és hatékonysággal közzéteszi helyesbítését;
- az országos sajtóintézmények vezető testületeinek kinevezésekor egyeztetni elképzeléseit a hazai magyar sajtó megfelelő szakterületének képviselőivel, és síkraszáll annak érdekében, hogy az Országos Audiovizuális Tanácsban és más hasonló jellegű intézményekben helyet kapjon nemzeti közösségünk képviselője is;
- támogatja a közszolgálati magyar szerkesztőségek számára a tartalmi, adminisztratív és pénzügyi biztonság és függetlenség biztosítását;
- folyamatosan felügyeli és számon kéri a kisebbségek médiafogyasztási jogaira vonatkozó törvényes előírások tiszteletben tartását;
- kiemelten támogatja a szórványban élő magyarság sajtótermékeit és a romániai magyar ifjúsági, kulturális, művészeti, irodalmi, szakmai és tudományos sajtót, illetve műsorokat;
- továbbra is célként tűzi ki egész napos közszolgálati magyar nyelvű rádió- és televízióadás, önálló magyar nyelvű közszolgálati rádió- és tévéstudiók létrehozását, megfelelő sugárzási időben országosan hallgatható és nézhető műsorok biztosítását a nemzeti kisebbségi adások számára;
- prioritásként kezeli, hogy a közszolgálati rádió- és televízióadók keretében minden esetben létrejöjjenek a nemzeti kisebbségek önálló szerkesztőségei, és ezeknek vezetőségét

- kizárólag az illető nemzeti kisebbség beleegyezésével, illetve az adott nemzeti közösség reprezentatív szervezetével folytatott megbeszélést követően nevezzék ki. Az esélyegyenlőség elvének megfelelően az állam, illetékes szervei révén, tegye lehetővé a nemzeti kisebbségek számára, hogy magán-, kereskedelmi és egyházi rádió- és televízióadókat létesítsenek és működtessenek, valamint azt, hogy az illető nemzeti kisebbség nyelvén más országokban sugárzott rádió- és televízióadásokat közvetlenül vehessék;
- támogatja egy sokszínű, plurális, gazdasági alapon is érvényesülő, szakmailag felkészült romániai magyar kereskedelmi média megerősítését;
 - támogatja a szerzői jogvédelmi törvény módosítását annak érdekében, hogy a szerzői jogokat behajtó szervezetek ne vethessenek ki indokolatlanul összeget a kis helyi adókra, és ugyanazért a műsorért ne szedhessen be több szervezet is díjat;
 - sürgeti az általános postai kedvezményezettséget a sajtókiadványok küldésében;
 - szorgalmazza és támogatja a romániai magyar kulturális sajtó terjesztését az egész magyar nyelvterületen.

7. Népesedés és identitáspolitika

Az RMDSZ olyan család- és népességpolitikát támogat, amely biztosítani tudja közösségünk megmaradását és számbeli növekedését szülőföldjén. A család olyan érték, amelyet kiemelten, valamennyi rendelkezésünkre álló eszközzel támogatnunk kell. A társadalmi szolidaritás legfontosabb élő és működő színtere a család. A gyermekek biztonságáért, az idősek védelméért meg kell erősítenünk közösségünk eme fontos alappillérét.

Feladatunknak tekintjük azt, hogy itthon olyan életfeltételeket teremtsünk, amelyek biztosítják közösségünknek a szülőföldön való megmaradás és érvényesülés lehetőségeit, amelyek által csökkenthető az elszegényedés, és nem szorulnak a társadalom peremére a kisjövedelműek. Közös célunk a felzárkóztatás, a középréteg szélesedése, növekedése és megerősödése.

Prioritásunk a családok, a nyugdíjasok, az ifjúság, a halmozottan hátrányos helyzetben lévő egyének, csoportok helyzetének javítása.

Egyre növekvő gondot jelent az alacsony születési ráta, a népességfogyás – ezért a társadalmi szolgáltatások javításával hangsúlyozottan ösztönöznünk kell a gyermekvállalást, nagyobb gondot kell fordítanunk a gyermeket vállaló fiatalok anyagi és társadalmi megbecsülésére.

Továbbra is kiemelten fontosnak tekintjük a munkahelyteremtést, a nyugdíjrendszer és a szociális ellátás javítását, a gyereknevelési támogatás növelését, a fogyatékkal élők társadalmi védelmét, a munkanélküliek társadalmi integrálását, az időskorúak szociális védelmét, a lakásépítés állami támogatását, a munkanélküli segély és a minimálbér közötti különbség növelését.

Fontos elvként el kell fogadtatnunk, hogy társadalmi szolidaritási jogokhoz társadalmi kötelezettségek is járnak. A szülőknek kötelezettségeik vannak gyerekeik jövője, és ezen keresztül a teljes társadalom jövője iránt.

Ennek megfelelően:

- a hátrányos helyzetű családok felzárkóztatási folyamatában kiemeltté kell tenni az oktatási részvételt, ezen kötelezettség elmulasztásának minden jellegű szociális támogatás megvonását kell maga után vonnia;
- a közmunkaprogramot át kell alakítani úgy, hogy a közmunkát végző személyek státusza munkaviszonyra alakuljon, és ezáltal jelentős jövedelemszint-különbség alakuljon ki azon személyek között, akik szociális segílyt kapnak, és azok között, akik közmunkában vesznek részt.

Célunk a gyereketthonok, időotthonok, szociális központok normatív jellegű finanszírozása, amelynek egységesnek kell lennie az állam által fenntartott intézmények és az egyházak, alapítványok vagy más nem kormányzati jellegű intézmények számára. Az ellátottat kövesse a finanszírozás.

Feladatunknak tekintjük és szükségesnek véljük egy koherens családbarát adópolitika megvalósítását. Szorgalmazzuk a szülők személyi jövedelemadójának csökkentését a gyermeklétszám függvényében. Javasoljuk, hogy a magasabb jövedelemmel rendelkező szülő igényelhesse a személyi jövedelemadójának csökkentését, az igényelhető adókedvezmény pedig legyen arányos a család kiskorú gyermekeinek számával.

Emellett hangsúlyozottan fontosnak tartjuk, hogy azok a vállalkozások, amelyek részmunkaidőben sokgyermekes szülőket foglalkoztatnak, részesüljenek állami támogatásban egy olyan program keretében, amely része az új munkahelyek létrehozását támogató költségvetési programnak. Javasoljuk a minimálbér évente történő fokozatos növelését, 2018-ban a minimálbérnek el kell érnie az 1500 lejes értéket.

Szövetségünk célja a családközpontú társadalmi közeg kialakítása. Ehhez serkentenünk kell a gyermekvállalási kedvet, lehetővé kell tennünk a sokgyermekes családok életszínvonalának stabilizálódását, ezért indítványozzuk, hogy a kismamák a 12, 24 és 36 hónapos gyermeknevelési segély közül választhassanak. Ez utóbbi esetében szorgalmazzuk, hogy a pénzbeli juttatás az adott időszakban a nettó jövedelem átlagának 50 százaléka legyen, illetve ne legyen 1000 lejnél kevesebb abban az esetben, ha valamelyik szülő a gyermek születését megelőző két év leforgása alatt legkevesebb 18 hónapot munkaszerződéses alkalmazásban volt.

Azok számára, akik kettőnél több gyereket vállalnak, sajátos támogatáspolitikát kell kialakítani az állami működtetésű kulturális, sport-, szabadidős jellegű szolgáltatás, közszállítási területeken. Így például, a diákkedvezményen túl, a harmadik gyerektől ingyenes legyen a színházbérlet.

Indítványozzuk, hogy a családok a gyermeklétszám függvényében élelmiszerjegy-támogatásban részesüljenek, valamint azt, hogy közszférában dolgozó szülők belföldi turizmusban

értékesíthető üdülési jegyekben részesüljenek. Szorgalmazzuk, hogy a magáncégek a sokgyermekes szülőknél folyósított üdülési jegyek értékét leírassák a cég profitadójából.

Szorgalmazzuk egy olyan program kidolgozását, amely egyszeri, vissza nem térítendő támogatásban részesíti azokat a három- vagy többgyermekes családokat, amelyek első alkalommal vásárolnak új családi személygépkocsit. Az állami támogatás mértéke a gyermekek számával legyen arányos.

Az RMDSZ Nőszervezete a 2011-es, negatív tendenciákat mutató népszámlálási adatokat figyelembe véve, a romániai társadalom elöregedési mutatóit elemezve, a kivándorlási folyamat hatásait mérlegelve szükségesnek látja olyan gazdasági, pénzügyi eszközök bevezetését, melyek e felsorolt negatív jelenségek csökkenését eredményezik.

E célból javasoljuk a Pénzügyi Törvénykönyv 77-es cikkelyének módosítását, oly értelemben, hogy a gyermekek számától függő adózási alap csökkentése ne csak a munkaszerződés után kapott fizetések összegéből, hanem bármely jövedelem után származó adóalapból lehetővé váljon.

Ennek megfelelően a családi vállalkozásokból, szerzői jogdíjakból, kézművességi tevékenységekből, közvetítői foglalkozásokból származó jövedelem adóalapjából is csökkentések alkalmazhatók az eltartásban lévő gyermekek számától függően.

Ugyanakkor a meglévő kedvezmények (adóalap-csökkentés) növelését javasoljuk a következőképpen:

- 2 ellátott személy esetén 600 RON-nal csökkenne az adóalap;
- 3 ellátott személy esetén 1000 RON-nal csökkenne az adóalap;
- 4 ellátott személy esetén 1500 RON-nal csökkenne az adóalap;
- 5 ellátott személy esetén 2000 RON-nal csökkenne az adóalap.

További javaslatunk az, hogy a 2999 lej fölötti jövedelemmel rendelkezők is részesülhessenek adóalap-csökkentési kedvezményben, a felső határ pedig 4999 lejre emelkedjen, ami fölött nincs kedvezmény. Mindehhez a 2016/52-es kormányrendeletet kell módosítani. Meggyőződésünk, hogy a módosítás növelné a gyermekvállalási kedvet mind a jó anyagi körülmények között élő családok, mind a szűkebb körülmények között élők sorában.

Továbbá az új munkahelyek létrehozása a népesség megtartásának, az elvándorlás csökkentésének, illetve az elszegényedés megállításának elengedhetetlen feltétele, ezért hangsúlyozottan támogatjuk az ipari parkok létesítését. Szorgalmazzuk az Európai Unió munkahelyteremtésre, versenyképesség növelésére, valamint szakmai képzésre és új készségek elsajátítására fordítható támogatásainak hatékonyabb felhasználását, valamint olyan programok kidolgozását, amelyek előnyben részesítik a sokgyermekes szülőket, illetve a sokgyermekes szülőket alkalmazó cégeket.

Mindemellett kiemelten fontosnak tartjuk, hogy az alapélelmiszerek szintjére (9%) kell csökkenteni a közüzemi szolgáltatások hozzáadottérték-adóját (TVA).

8. Szórvány

Szórványközösség alatt azt az interetnikus környezetben élő nemzeti közösséget értjük, amely külső segítséget igényel nemzeti identitása megőrzése és továbbadása terén. Kiemelt célunk az intergenerációs asszimiláció fékezése, negatív hatásának csökkentése, valamint az átfogó nyelvi tervezés, az anyanyelv használati körének kiszélesítése.

A 2011-es népszámlálás előzetes adatai azt mutatják, hogy az általános népességcsökkenési folyamaton túl a szórványvidékeken magasabb arányban fogytak a magukat magyarnak valló személyek. Ezért a szórványterületeken élő magyar közösségek sajátos odafigyelést és támogatást igényelnek.

A szórványrégiókban élő magyar közösségek számára az asszimiláció által bekövetkező identitásvesztés jelenti a legnagyobb veszélyt, ezért a Romániai Magyar Demokrata Szövetség differenciált üzenetek megfogalmazásával, valamint egyedi programok lebonyolításával törekszik közösség- és identitásépítő tényezőként jelen lenni a szórványközösségek életében.

Az RMDSZ által kidolgozott és működtetett szórványprogramok a Szövetségi Képviselők Tanácsa által elfogadott, bővített Szórvány cselekvési tervben vannak megjelenítve. Nemzetstratégia a szórványban címszó alatt a cselekvési terv tartalmazza mindazokat a kezdeményezéseket, amelyeknek megvalósítását támogatjuk a következő négy évben.

Kiemelt fontosságú ugyanakkor az RMDSZ székelyföldi politikusainak szolidaritása a szórványközösségekkel, mely a Székelyföld–Szórvány partnerség keretén belül lebonyolított nagy sikerű programsorozat révén nyilvánult meg.

Ezért a továbbiakban is:

- valljuk, hogy minden magyar számít;
- hathatós támogatásunkról biztosítjuk a szórványközösségeket;
- vállaljuk a szórványrégiók kiemelt segítségét;
- mindent megteszünk a szórványrégiókban élő magyarok identitásának megőrzéséért.

Ennek érdekében:

- folytatni fogjuk a közösségépítő programok támogatását;
- hálózatba szervezzük a szórványközösségeket, és partneri kapcsolatokat alakítunk ki a különböző magyarlakta régiók között;
- továbbfejlesztjük a Székelyföld–Szórvány partnerséget;
- a Főtitkárságon keresztül aktív részt vállalunk a szórványközösségek életében;
- sajátos fórumot hozunk létre a parlamenti képviselet nélküli közösségek számára;
- továbbra is ösztönözzük és támogatjuk a helyi kezdeményezéseket.

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség számára a „Minden magyar számít!” nem csupán jelszó, hanem tevékenységünk fő hajtóereje. Huszonhat éve töretlenül és következetesen végezzük ezt a munkát, és továbbra is ezért fogunk dolgozni.

II. Szakpolitikai törekvéseink

1. Államreform, alkotmányreform – a parlamenti demokrácián alapuló jogállam továbbépítése

Nemzetpolitikai céljaink megvalósításához elengedhetetlennek tartjuk az államreformot, amely a szükséges közigazgatási reform mellett létrehozza a közösségi autonómiákat, valamint a mindezt szentesítő alkotmánymódosítást.

A gazdasági válságból való kilábalás lassúsága, valamint az államháztartási egyensúly megbomlása világossá tette, hogy az eddigi gyakorlat – a megszorító intézkedések sorozata, illetve az ország jövőjének felélése – nem vezethet eredményre. Végre kell hajtanunk azokat a szerkezeti átalakításokat, amelyek végleg felszámolják a centralizált-bürokratikus államot, a kommunista rendszer örökségét. Újra kell gondolni az állam szerepét – az általunk javasolt megoldás egy olyan reform, amely a parlamenti köztársaság létrehozása mellett az állam újraelosztó szerepét minimálisra csökkenti, és az önkormányzatokra, a helyi és közösségi autonómiákra helyezi a hangsúlyt. Úgy gondoljuk, hogy az államreform olyan mértékű helyi erőforrásokat szabadíthat fel, amelyek képesek továbblendíteni az elakadt rendszerváltást, biztosítva megérdemelt helyünket a XXI. század Európai Uniójában.

Tudjuk, hogy nemzetpolitikai céljainkat – különös tekintettel az autonómiák kivívására – csak akkor valósíthatjuk meg, ha partnereket találunk törekvéseinkhez a többségi társadalom soraiban. Az erdélyi románokra stratégiai partnerként tekintünk decentralizációs, régiócentrikus törekvéseink képviselőjében, hiszen a bürokratikus, centralizált állam ugyanúgy gátját képezi társadalmi kibontakozásuknak, az európai prosperitásuk megteremtésének, mint a mi elképzeléseink valóra váltásának.

Decentralizáció

Románia államigazgatási és közigazgatási berendezkedése a mai napig sem tudta átalakítani a kommunista rendszerből átörökölt centralista, Bukarest-központú szemléletmódját. Az alkotmány és a helyi közigazgatási törvény értelmében garantált az önkormányzatiság és a helyi autonómia, de a valóságban ezek igencsak korlátozott mértékben tudnak megvalósulni. A román államhatalom még mindig szívesebben dekoncentrál, azaz delegál feladatokat területi igazgatóságainak, mintsem a demokratikusan választott helyi önkormányzatoknak decentralizáljon hatásköröket és erőforrásokat.

Románia nem homogén állam: nem homogén földrajzilag, gazdaságilag, szociális jellemzőiben, és nem homogén etnikailag sem. A központosított államigazgatás nem tud mit kezdeni ezekkel a különbözőségekkel, képtelen megfelelő válaszokat adni a különböző térségek lényegesen eltérő problémáira. Ebből kifolyólag Románia számára sokkal megfelelőbbnek mutatkozik a helyi és regionális sajátosságokra alapuló helyi önrendelkezés megvalósítása. Ez különösképpen fontos nekünk, erdélyi magyaroknak, hiszen mi az önkormányzatainkban vagyunk erősek.

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség kiemelten támogatja a központosított államberendezkedés átalakítását, a hatáskörök és az erőforrásokkal való gazdálkodási jog decentralizálását arra a szintre, amelyen ezek gyakorlása a leghatékonyabban megvalósítható. Támogatjuk az alkotmány 120. cikkelyének megváltoztatását, olyan értelemben, hogy a helyi közigazgatás a helyi autonómia és a közszolgáltatások decentralizált megvalósítása elve alapján történjen.

A helyi önkormányzatok csak akkor tudnak hatékony válaszokat adni a helyi problémákra, ha megkapják azokat a hatásköröket, amelyekkel helyi ágazati közpolitikákat tudnak kialakítani és életbe léptetni. Ebből kifolyólag támogatjuk a dekoncentrált intézmények minisztériumi alárendeltségének a megszüntetését, és alárendelésüket a helyi önkormányzatoknak. Kiemelten fontosnak találjuk a tanfelügyelőség, a pénzügyi, kulturális, ifjúsági, munkaügyi, környezetvédelmi, közegészségügyi, állategészségügyi, mezőgazdasági, erdészeti igazgatóságok decentralizálását.

A prefektusi intézmény hatásköreit a kormány által delegált hatáskörök végrehajtásának felügyeletére kell szűkíteni. Meg kell szüntetni azt a rendszert, amelyben a prefektusok a dekoncentrált intézményeken keresztül egy párhuzamos önkormányzatiságot próbálnak megvalósítani, és azt a lehetőséget is, hogy a kormány önkényes módon feladatokat hárítson önkormányzatokra, anélkül, hogy ennek anyagi fedezetét biztosítaná.

A hatáskörök decentralizációjának a pénzügyek decentralizációjával kell társulnia. A jelenlegi romániai pénzügyi rendszer túlságosan bonyolult, a költségvetési bevételek, újraosztások és kiadások mechanizmusai nagyon sokszor ellenőrizhetetlenek. Csak olyan államreformot tudunk támogatni, amelyben a decentralizált hatáskörök gyakorlásához szükséges költségvetést nem a pénzügyminisztérium osztja újra, hanem helyi szintre

helyezi a költségvetési bevételek és kiadások adminisztrálását is. Támogatjuk, hogy a jövedelemadó, a profitadó és a járulékos adók fokozatos intézkedések életbe léptetése eredményeként helyi bevételt képezzenek. Támogatjuk a nagy adófizetők bukaresti pénzügyi adminisztrálásának megszüntetését.

Fenntartjuk, hogy a regionális politikát össze kell kapcsolni a decentralizációs tevékenységekkel. Az ország jelenlegi regionális berendezkedése képtelen megfelelni a fejlesztési kihívásoknak.

Célunk, hogy az újrarajzolt régiók vegyék figyelembe a földrajzi, gazdasági, társadalmi, kulturális és etnikai jellemzőket. Románia új regionális felosztásában meg kell jelenniük a Székelyföld és Partium régióknak.

A régiók közigazgatási hatáskörrel való felruházását meg kell előznie az ágazati decentralizációs stratégiák kidolgozásának és elfogadásának. Az újrarajzolt és újrafogalmazott régióknak az államigazgatástól, és nem a megyei vagy helyi közigazgatástól kell átvenniük hatásköröket. A regionális hatáskörök gyakorlásához szükséges költségvetés nem jelentheti újabb adók vagy illetékek bevezetését, hanem az állami és regionális költségvetések megosztott jövedelemforrásaira kell alapoznia. A 2016–2020-as parlamenti ciklus megteremtheti az európai politikai, jogi intézményi, gazdasági rendszerhez történő illeszkedés, a tényleges csatlakozás törvényi, jogszabályi kereteit. A Romániai Magyar Demokrata Szövetség célkitűzései elérésének eszközei a jogállam eszközei: parlamenti és önkormányzati képviselő. Beeszközölést igényelünk a döntéshozatalba, döntési jogot a saját közösségünket érintő kérdésekben.

A parlamenti demokrácián alapuló jogállamiság alapvető érdeke magyarságunknak, hiszen azok a törvények vagy törvénymódosítások, amelyek közösségünket is érintik, jogainkat szavatolják, csakis a jogállam intézményeinek révén fogadtathatók el. A törvényesség tiszteletben tartása, alkalmazása és a polgárok jogkövető magatartása alapvető feltétele a jogállamnak. Ehhez azonban betartható törvényekre van szükség. Nemzeti közösségünknek alapvető érdeke a törvények által biztosított védelem. Szövetségünk a jogállamiság és az integrációs feltételek megteremtésének útján kiemelt feladatként kezeli a szükséges reformok végrehajtását.

Az igazságügy reformja

Az igazságügyi reform célja a bírói hatalom függetlenségének szavatolása, az emberi jogok és szabadságjogok gyakorlásának biztosítása, a pártatlan és méltányos bírósági eljárás biztosítása, a bírósághoz fordulás jogának érvényesítése, eredményes korrupcióellenes harc az igazságszolgáltatásban, a bírói és ügyészi önkény visszaszorítása.

Ennek érdekében Szövetségünk kezdeményezi a bíróságok szervezési törvényének, valamint egyéb jogszabályoknak a módosítását olyan értelemben, hogy azok megfelelőképpen korlátozzák az igazságügyi miniszter és az igazságügyi minisztérium jogkörét.

Megítélésünk szerint a politikai képviseletet ellátó igazságügyi miniszternek, valamint az általa vezetett apparátusnak kizárólag az igazságügy ügykezelésével kapcsolatban lehetnek feladatai. Az igazságügy irányításában az államelnöknek sem lehet szerepe. Meg kell szüntetni annak lehetőségét, hogy az igazságszolgáltatást politikai leszámolásra vagy nemzeti közösségek elleni megfélemlítésre lehessen használni. Elengedhetetlenül fontosnak tarjuk az igazságszolgáltatás terén az ártatlanság védelmének a tiszteletben tartását.

Következésképp szorgalmazzuk, hogy:

- a bírák kinevezésére kizárólag a bíróságok elnökei, illetve a szakmai testületek tehesse-
nek javaslatot, az államelnök pedig ennek alapján nevezzen ki mérlegelési és felülbírá-
lati jogkör nélkül;
- a területi bíróságok átszervezése során figyelembe kell venni, hogy egyetlen állampol-
gárnak se kelljen több mint 50 km-t utaznia alapfokú peres ügye intézéséért.

Az igazságügy szolgáltató jellegének kihangsúlyozása, a lakosság és az igazságszolgáltatás közötti viszony javítása és az európai normákhoz való közelítése érdekében a következőket javasoljuk:

- az új európai normáknak megfelelő Polgári törvénykönyv és Polgári Eljárási törvénykönyv mihamarabbi effektív életbe léptetését, annak anyagi hátterének megteremtésével együtt;
- a Büntető törvénykönyv és a Büntető Eljárási törvénykönyv mihamarabbi effektív élet-
be léptetését, annak anyagi hátterének megteremtésével együtt;
- a büntető eljárás nyomán az emberi jogok tiszteletben tartását, az ügyészek és más nyomozóhatóságok visszaéléseinek megszüntetését, illetve a vétkesek felelősségre voná-
sát, beleértve az illegális lehallgatások gyakorlatát is;
- a büntetés-végrehajtási törvény és az új Büntető törvénykönyv mielőbbi összhangba hozását;
- az életbe léptetett új törvénykönyvek stabilitásának biztosítását;
- az igazságügyi rendszer informatizálásának megvalósítását;
- az európai uniós normarendszer minél teljesebb átültetését a hazai jogrendbe;
- a hazai esetjog következetes és állandó monitorizálását a bírósági döntések egysége-
sítése érdekében;
- a Bírák legfelsőbb tanácsa döntései nyilvánosságának és átláthatóságának biztosítását;
- a kiskorúakra vonatkozó törvénykezés hatékonyabbá tételét;
- a nemzetközi igazságügyi együttműködés intézményrendszerének és jogi keretének megerősítését;
- az anyanyelv használatának biztosítását szóban és írásban mind a polgári, mind pedig a büntetőjogi perekben.

A korrupció elleni határozott fellépés

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség megítélése szerint a korrupció elleni harc leg-
hatékonyabb eszköze okainak megszüntetése, tekintettel arra, hogy a korrupció elsődleges
forrását az állam túlhatalma, a központosított közigazgatás, a bürokrácia, valamint a nyil-
vánosság hiánya képezi.

Szövetségünk e tekintetben a következőket javasolja:

- a közigazgatás decentralizációjának folytatását, olyan értelemben, hogy a központosított hatásköröket osszák le a választott helyhatóságoknak, esetleg régióknak;
- a civilszervezetek bevonását a közigazgatási döntések előkészítésébe;

Érvényt kell szerezni – akár szankciók alkalmazásával is – a közigazgatási döntések átláthatóságáról és a nyilvános információkhoz történő szabad hozzáférésről szóló törvények előírásainak. A korrupcióellenes harc másodlagos eszköze a büntetőpolitika olyan alakítása, amely egyrészt megfelelő visszatartó erőt jelent a korrupciós ügyletek potenciális elkövetői számára, másrészt pedig biztosítja a korrupciós cselekmények elkövetőinek felderítését. Ennek érdekében szükség van a büntető és nyomozó hatóságok hatékonyságának növelésére, illetve az eljárások politikai befolyásolásának megszüntetésére.

Ezért:

- a rendőrség és az ügyészség soraiba olyan személyeket kell alkalmazni, akik megfelelő helyismerettel és információkkal rendelkeznek a helyi közösségről, és beszélnek a kisebbségekhez tartozó személyek anyanyelvét;
- intézményes keretet kell létrehozni a rendőrség és a civilszervezetek együttműködésére.

Alkotmánymódosítás

Az elmúlt 26 év, akárcsak a 2003-as alkotmánymódosítás óta eltelt idő politikai, társadalmi tapasztalata indokoltá teszi az átfogó alkotmánymódosítást, az alkotmányreformot.

Az alkotmánymódosítás alapelvei tekintetében szorgalmazzuk:

- a hatalommegosztás elvének árnyaltabb megfogalmazását, nevezetesen, hogy az eddigi kizárólag horizontális szintű (törvényhozás, végrehajtás, igazságszolgáltatás) hatalommegosztás mellett jelenjen meg a vertikális szintű hatalommegosztás is, amely a központi és a helyi hatalom között létezik, és amely elvi alapja egyrészt az autentikus helyi autonómiára épülő önkormányzatiságnak másrészt a kisebbségi autonómiaformáknak is;
- az Európai Unió és a tagállam viszonyának, alkotmányos kereteinek pontos meghatározását, különös tekintettel a hatáskörök és egyes szuverenitási attribútumok átruházásáról, mindenképp a Lisszaboni Szerződésben foglaltaknak megfelelően;
- az alapvető állampolgári, emberi jogok körének bővítését és érvényesülésüket szolgáló alkotmányos garanciák megerősítését;
- az autonómiának mint államszervezési elvnek és mint alapvető egyéni és közösségi alapjognak a rögzítését;
- parlamentáris kormányzati rendszer bevezetését, mely egyértelmű viszonyokat teremt a végrehajtó hatalmon belül, azáltal, hogy ennek irányítása nem oszlik meg a köztársasági elnök (akit a parlament választana) és a miniszterelnök között. A rendszer egyértelmű helyzetet teremt a kormányzati felelősség vonatkozásában is.

Szorgalmazzuk:

- a nemzetállam fogalmának törlését;
- az állam fogalmának az Európai Unió szemléletével összhangban lévő meghatározását;
- a hatalommegosztás alkotmányos elvének az alkotmányban való egyértelmű, működőképes leírását a társadalmi elvárásoknak és az európai tendenciáknak megfelelően, a parlament és az önkormányzatok erejének növelését az államelnök és a központi adminisztráció erejének csökkentésével egy időben;
- Az Európai Parlament és Tanács 2016/343-es, a büntetőeljárás során az ártatlanság vélelme egyes vonatkozásainak és a tárgyaláson való jelenlét jogának megerősítéséről szóló irányelvnek a román jogrendbe való ültetését;
- a szuverenitás fogalmának, mai európai értelmének alkotmányos meghatározását;
- a szubszidiaritás fogalmának rögzítését, tartalmának alkotmányos meghatározását;
- az alapvető állampolgári jogok bővítését, különösen az EU Alapjogi Chartájának megfelelően;
- a nemzeti közösségek számára az önazonosságuk megőrzésével, kifejezésével és fejlesztésével kapcsolatos kérdésekben esetenként kizárólagos, máskor együttdöntési jogkörök, hatáskörök és megfelelő végrehajtási eszközlehetőségek biztosítását;
- a nemzeti szimbólumok használatának alkotmányos garantálását;
- az autonómiaformák lehetőségének és jogának alkotmányos biztosítását;
- az arányos képviselőt biztosító választási rendszer alkotmányos alapelveinek a rögzítését és garantálását;
- az arányos képviselő elvének törvényes garantálását a közigazgatásban is;
- a törvényerejű sürgősségi kormányrendeletek teljes megszüntetését vagy szabályozási tárgykörének drasztikus leszűkítését;
- a régióknak mint olyan közigazgatási egységeknek az alkotmányos meghatározását, amelyek önálló döntéshozatali és végrehajtó testületekkel és hatáskörökkel rendelkeznek, melyeket a központi hatalomtól vesznek át. Alkotmányba kell rögzíteni azt az EU-s alapelvet, mely szerint a régiók létrehozásában tiszteletben kell tartani a történelmi, földrajzi, gazdasági és kulturális együtvé tartozás elvét.

2. Gazdasági fejlődés

Költségvetés, államháztartás, adópolitika

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség gazdaságpolitikájának kerete az európai fenntartható fejlesztési modell, ennek alapja pedig az európai szociális piacgazdaság, amely a válságból való kilábalásra és a válság utáni fenntartható gazdasági növekedésre is hatékony eszköztárat biztosít. A célok eléréséhez szükséges intézkedések kiemelt irányvonalai az Európai Unió 2020 stratégiájában vannak megfogalmazva.

Meg kell újítani a költségvetési és a fiskális politikát. Az RMDSZ az európai tendenciákkal összehangolt közpolitikákat szorgalmaz, melyek az EU 2010–2020 közötti tervezési időszak prioritásait is figyelembe veszik. A Szövetség költségvetési reformot és az adópolitikai

reform folytatását szorgalmazza. A reformok célkitűzése a makrogazdasági egyensúlyok további biztosítása, a fenntartható gazdasági növekedés ösztönzése, a maastrichti konvergenciakritériumok további teljesítése, valamint az európai közös fizetőeszköz, az euró bevezetése.

Át kell alakítani az állami költségvetés szerkezetét. Szorgalmazzuk a többéves költségvetési keretre épülő rendszer bevezetését az átláthatóság és tervezhetőség, valamint a hatékony és költségtakarékos végrehajtás elősegítésének céljából. A költségvetés épüljön programokra, legyen követhető és a végrehajtás szempontjából számon kérhető, tartalmazzon megfelelő gazdaságösztönző és munkahelyteremtő intézkedéseket. Az új munkahelyek teremtése a reálgazdaság teljesítményének függvénye, ezért a költségvetésnek az ipari termelékenységet és a gazdasági versenyképességet növelő előírásait többszörösen növelni kell. Az állami költségvetés ne finanszírozzon EU-s alapokból megvalósítható beruházásokat vagy terveket, de biztosítsa maradéktalanul az EU-s alapokból finanszírozott beruházások társfinanszírozását.

Az adópolitika a fenntartható gazdasági növekedés eszköze, ezért stabilnak, kiszámíthatónak és átláthatónak kell lennie. A 2016-ban életbe lépett Adótörvénykönyv sok javulást tartalmaz az elődjéhez képest, de még mindig messze áll az elvárásainktól, ezért továbbra is szorgalmazzuk a törvény módosítását.

Az egykulcsos adó versenyképességi előnyt biztosít, melyet középtávon nem indokolt feladni. A munkavállalás ösztönzése, a külföldi beruházások vonzása, a kis- és középvállalkozók támogatása, az új munkahelyek teremtése szempontjából bizonyítottan előnyös adózási rendszer átalakítását, a progresszív adózás esetleges bevezetését mélyreható hatástanulmánynak kell megelőznie.

Az államháztartás jövedelmeit növelni kell, ennek két útját szorgalmazza az RMDSZ: az adózás hatékonyságának növelése (az adócsalás visszaszorítása), valamint az adóalap kiterjesztése (az informális gazdaság csökkentése). Szorgalmazzuk az adóhivatalok, valamint a felügyeleti és ellenőrzési hatáskörrel rendelkező fiskális intézményrendszer mélyreható reformját, az informatizálást és az e-adminisztráció általánosítását. Az adózási fegyelem javítását és az informális gazdaság visszaszorítását célzó intézkedések már rövid távon is a költségvetés bevételeinek, a nemzeti összterméknek (GDP) 3-5%-ra becsülhető javulását hozzák. Határozott intézkedéseket várunk el a hozzáadottérték-adó (TVA) begyűjtési arányának javítása érdekében.

A munkaerőre és a tőkére nehezedő adóteher egyensúlya a hatékony adózás egyik alapfeltétele. A társadalombiztosítási adóteher (CAS) magas szintje az informális munkavállalás egyik oka, ezért az RMDSZ szorgalmazza a társadalombiztosítási járulékok további csökkentését.

A monetáris politika fő célkitűzése az árak stabilitása, eszköze pedig az infláció megszabott keretekben történő csökkentése. Szorgalmazzuk a monetáris, fiskális és költségvetési politikák jobb összehangolását a makrogazdasági célkitűzések hatékonyabb megvalósítása érdekében.

Az euróövezethez való csatlakozás az uniós felzárkózás fontos lépése. A közös fizetőeszköz bevezetéséhez meg kell teremteni a szükséges gazdasági és makrostabilitási előfeltételeket, csakis ezáltal lesznek állampolgáraink, vállalkozóink és a társadalom egésze a Gazdasági és Monetáris Unióhoz való csatlakozásnak a nyertesei.

A helyi közpénzügyek állapotát sürgősen javítani kell, szorgalmazzuk a pénzügyi decentralizáció folytatását és újabb jövedelemforrások helyi szintre rendelését, arányosan a közigazgatási decentralizáció során helyi szintre utalt hatáskörök és feladatok finanszírozási szükségleteivel.

Pénzügyi autonómia

Az erdélyi magyarság több mint 53%-a olyan településen él, ahol magyar a polgármester és a városvezetés. Ebből a szempontból meglehetősen fontos, hogy megerősítsük az önkormányzatainkat, hiszen így tudunk hatékonyan tenni a közjó érdekében a magyarlakta településeken. Ezért új hatásköröket kell szerezni megfelelő forrásokkal együtt az önkormányzatoknak, és növelni kell pénzügyi autonómiájukat.

A mostani pénzügyi rendszeren az egyértelmű központosítási érdek látható: az adóbevételekről minél nagyobb mértékben Bukarestben rendelkeznek.

A vállalkozások adóztatásánál központosítás történt: régiósították az adóhatóságokat, a közepes és nagy cégek adózását elvették. A magyarlakta megyék ezáltal elveszítették adóbevételeiknek több mint felét, és követhetetlen lett az, hogy a helyi vállalkozások mennyi adót termelnek.

A személyi jövedelemadó esetében, amely az egyik legnagyobb önkormányzati bevételi forrás, a rendszer szintén központosított: a megtermelt összegek kevesebb mint fele az önkormányzatok költségvetésébe bukaresti visszaosztással kerül be.

Jelenleg Bukarest és a 7 nagyvárosi régióközpont rendelkezik az összáadóbevételek több mint 80%-ával.

Javasolni fogjuk a helyi közpénzügyek törvényének a megváltoztatását azért, hogy a helyben megtermelt összegekről minél nagyobb mértékben helyben rendelkezzenek, hogy magasabb fokú pénzügyi autonómiát biztosíthassunk önkormányzataink számára.

A személyi jövedelemadó fontos forrása a helyi költségvetéseknek, ezért szorgalmazzuk a SZJA gazdálkodásának két lépésben történő kiigazítását: első lépésben a SZJA 80%-a maradjon helyben (45% a helyi, 12% a megyei szintre, 23% pedig az önkormányzati költségvetések kiegészítésére), második lépésben pedig el kell dönteni a teljes SZJA helyben maradását, helyi szintű gazdálkodását. Szorgalmazzuk, hogy az önkormányzati költségvetések kiegészítése kerüljön vissza a megyei önkormányzatok hatáskörébe.

A gazdasági növekedés húzóágazatai a következő években a mezőgazdaság, az infrastruktúra fejlesztése, beleértve a digitális infrastruktúrát is, valamint az energiaszektor, ideértve a megújuló energiát és az energiahatékonyság növelését. Az RMDSZ által kidolgozott Erdély 2020 – A közösség által irányított helyi fejlesztés című terv utat mutat a három húzóágazat területén elnyerhető, vissza nem térítendő EU-s támogatások megszerzéséhez.

A közösségeink által irányított helyi fejlesztés

Az uniós felzárkózáshoz intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre van szükségünk, ennek feltétele pedig az integrált területi stratégiák megalkotása. Európában 2020-ig az egyes térségek/régiók jellemzőinek és értékeinek azonosítására épülő versenyelőnyök kiaknázása jelenti a sikeres talpon maradás kulcsát. Az uniós csatlakozás óta eltelt időben Románia teljesítménye a strukturális alapok felhasználásának területén gyenge volt. Az RMDSZ szorgalmazza azon megoldásokat, amelyek a teljesítményünket javíthatják.

Úgy tekintjük, hogy az Erdély 2020 fejlesztési terv megfelelő keretet és lehetőséget ad arra, hogy a következő években rátérjünk a felzárkózás útjára, és a jövő elhozza a gyarapodó társadalmat a szülőföldön.

A térségünket érintő számos – gazdasági, környezeti és társadalmi – kihívás miatt integrált és földrajzilag megalapozott megközelítésre van szükség a problémák hatékony kezeléséhez. Románia forrásbevonási kudarcának elsődleges oka a célszerűtlen régiós felosztásra épülő országos keretrendszer. Arra is fel kell készülnünk, hogy a jövőben ismét napirendre kerül a fejlesztési régiók átalakításának kérdése.

A kohéziós politika és a közös agrárpolitika továbbra is az Európai Unió számunkra felhasználható fejlesztéspolitikai eszközei lesznek.

A közös agrárpolitika vidékfejlesztési pillére, melynek az Európai Mezőgazdasági és vidékfejlesztési Alap jelenti a pénzügyi forrást, a vidéki élet minőségének javulásának letéteményese.

Erdély, a Partium és a Bánság magyarságának többsége vidéken él, ott, ahol az alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása továbbra is fontos célkitűzés.

A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése kiegészíti a közösségi szolgáltatások bővítését. Támogatni kell a fiatal mezőgazdasági termelők vállalkozásainak beindítását, valamint a mezőgazdasági háztartások azon tagjait, akik nem mezőgazdasági tevékenységeket kívánnak folytatni.

Fejlesztetni kell a mezőgazdasági üzemeket, korszerűsíteni kell a kapcsolódó infrastruktúrát. A kohéziós politika–regionális konvergencia pillérének egyik forrása az Európai Regionális Fejlesztési Alap. Ebből kell fejleszteni a regionális és helyi egészségügyi és szociális infrastruktúrát. Csökkenteni kell az egészségügyi státuszbeli egyenlőtlenségeket. Gyorsítani kell az átállást az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra.

Támogatni kell a kis- és középvállalatokat a nemzetközivé válás folyamatában. Ösztönözni kell új cégek alapítását.

A kohéziós politika–regionális konvergencia pillérének másik forrása az Európai Szociális Alap. Ebből kell támogatni olyan kezdeményezéseket, melyeknek célja a korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés ösztönzése mind a korai gyermekkori nevelésben, mind az alap- és középfokú oktatásban.

Biztosítani kell a megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférést, beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat is.

Ösztönözni kell az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való hozzáférést, a munkavállalók készségeinek és kompetenciáinak naprakészé tételét, továbbá az oktatási és képzési rendszereknek a munkaerő-piaci igényekhez való jobb igazítását.

A kohéziós politika külön pillérének nyújt forrásokat a Kohéziós Alap. Ebből támogatni lehetne a kis- és középvállalkozásokban az energiahatékonyságot és a megújuló energiák felhasználását. A közcélú infrastruktúrákban hasonlóképpen támogatni kell az energiahatékonyságot és a megújuló energiák felhasználását.

Óvnunk kell a biológiai sokféleséget, beleértve a zöld infrastruktúrák helyreállítását is. Célunk a gazdasági, társadalmi és területi kohézió erősítése. Támogatni fogjuk a magas szintű foglalkoztatás ösztönzését és a minőségi munkahelyek megteremtését. Bátortanunk kell a munkavállalók földrajzi és foglalkozási mobilitását és a megváltozott körülményekhez való alkalmazkodását. Ehhez magas színvonalú oktatást és képzést kell biztosítanunk.

Ösztönöznünk kell a nemek közötti egyenlőséget, az esélyegyenlőséget és a megkülönböztetésmentességet. Erősíteni fogjuk a társadalmi befogadást és a szegénység leküzdését. Erdély mint európai régió sikere úgy biztosított, hogy az Erdély 2010 fejlesztési tervet az EU prioritásaival és az országos fejlesztési stratégiával összehangolt módon valósítjuk meg.

Kis- és középvállalkozások támogatása

Az uniós felzárkózás szükségességét tartva szem előtt, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség egyre nagyobb hangsúlyt helyez a gazdaság élénkítésére, ezen belül is a foglalkoztatottság bővítésére és a vállalkozások versenyképességének javítására. Ennek egyik fontos eszköze a kis- és középvállalkozások támogatása, hiszen ez a szektor adja a működő vállalkozások 99,7 százalékát, munkahelyeket biztosít a versenyszférában a dolgozók 65-67 százalékának, és a bruttó hazai össztermék (gDP) 65 százalékát állítja elő.

A kis- és középvállalkozások jelentik az erdélyi gazdaság gerincét. A következő években az újonnan létrejövő munkahelyek döntő többsége nem a multinacionális cégeknek, hanem a kis- és középvállalkozások tevékenységének lesznek köszönhetőek.

Az RMDSZ stratégiájában a támogató szabályozási környezet kialakítását, az intézményrendszer egyszerűsítését, a támogatások kihelyezésének gyorsítását, a kis- és középvállalkozások rendelkezésére álló források bővítését és a pótlólagos forráshoz jutást biztosító pénzügyi rendszer kialakítását tűzte ki célul.

Szorgalmazzuk az állami költségvetésből a kis- és középvállalkozások támogatására elkülönített összegek lényeges emelését. Szükséges a támogatásokhoz való hozzáférés megkönnyítése és a rendszer átláthatóságának növelése, ugyanakkor az állami támogatásoknak az ipari termelékenység és a gazdasági versenyképesség növelését kell célozniuk.

Támogatjuk a Mihail Kogălniceanu-program – amelynek célja a kis- és középvállalkozások támogatása a hitelfelvétel lehetőségeinek bővítésével – és más, a kis- és középvállalkozások céltámogatását szolgáló eszköz kiemelt finanszírozását. Fontosnak tartjuk a bankok által történő elbírálás felgyorsítását, az egyéves hitelezési időtartam megnövelését két évre.

Lényeges, hogy az állami költségvetésből származó támogatások ne célozzák ugyanazokat a területeket, amelyeken európai uniós vissza nem térítendő támogatások érhetőek el.

Kiemelten fontosnak tartjuk a Szövetség által kidolgozott Erdély 2020 fejlesztési tervben azonosított prioritások EU-s alapokból történő megfelelő finanszírozását. Célunk a kis- és középvállalkozások EU-s alapokhoz való hozzáféréseinek egyszerűsítése, a vissza nem térítendő támogatások elnyeréséhez szükséges társfinanszírozási mechanizmusok (beleértve az országos garanciaalap működését is) gördülékenyebbé tétele.

Támogatni kell a kis- és középvállalkozások hozzáférést az EU belső piacához, valamint ezek nemzetközi kereskedelmi tevékenységét. Az RMDSZ szorgalmazza a kis- és középvállalkozásokat érintő szabályozások könnyítését, az őket sújtó bürokrácia csökkentését, a helyi adók és illetékek rendszerének egyszerűsítését. Észszerűsíteni kell a tevékenységükhöz szükséges engedélyezési procedúrákat, az engedélyek számának csökkentése és azok összevonása által. A vállalkozásbarát környezet megteremtésének feltételeként az RMDSZ szorgalmazza az e-kormányzás és e-közigazgatás eszközeinek mihamarabbi és teljes körű alkalmazását.

Kezdeményezzük a vidéki vállalkozások fejlesztését kombinált mikrohitel program keretén belül. Ennek lényege, hogy a piacnál kedvezőbb kamatozású hitellel párhuzamosan vissza nem térítendő támogatáshoz is jut az a pályázó, aki 10%-os önrészt biztosít.

Szorgalmazzuk az uniós operatív programokban szereplő vissza nem térítendő támogatások keretében a számviteli, adóügyi, kockázatelemzési tanácsadás, valamint a közbeszerzési eljárási tanácsadás elszámolhatóságát.

Az RMDSZ szorgalmazza az európai modellre megalkotott kkv-teszt alkalmazását Romániában. Minden új gazdasági témájú kormányzati rendelkezésről készüljön kötelező módon kkv-hatástanulmány. Negatív eredmény esetén a készülő új szabályozást a törvényhozási folyamatban módosítani kell, hozzájárulva az üzletbarát törvénykezés megteremtéséhez.

3. Mezőgazdaság és vidékfejlesztés

Az RMDSZ a mezőgazdasági és vidékfejlesztési programjában meghatározó célként fogalmazza meg a kis és közepes gazdaságok fejlődését, a vidéki családok létbiztonságának megteremtését. Ennek érdekében minden rendelkezésre álló eszközzel segíti a gazdát abban, hogy megőrizze földjét saját maga és a közösség számára, támogatja abban, hogy szakértelemmel termelhesse, a termékét tisztességes haszonnal értékesíteni tudja, ebből a családját fenntarthassa és fejlődhessen; ösztönzi és elősegíti az európai és hazai támogatások igénybeviteléhez, a sikeres pályázáshoz, a versenyképesség megőrzéséhez.

A falu megmentése érdekében bővíteni kell a vidéki jövedelemszerzési lehetőségeket, csökkenteni a fölösleges terheket, javítani a vidéki lakosság életminőségét, életfeltételeit, jövedelmi helyzetét, és ezáltal megelőzni a vidék, főleg a kistelepülések elnéptelenedését, elöregedését, a vidék által őrzött értékeink, hagyományaink, népszokásaink fogyását, elvesztését.

A fenti célkitűzések érdekében az RMDSZ a következő irányokban kíván segíteni a termelőkön és a vidéki szereplőkön a következő 4 évben:

Birtokpolitika, birtokstruktúra, ingatlan-nyilvántartás

A birtokpolitika minden eszközével meg kell akadályozni a spekulatív célú földszerzést, a termőfölddel való üzérkedést. Olyan földpiaci mechanizmusokat és módszereket kell alkalmazni, amelyek lehetővé teszik, hogy a mezőgazdasági és erdőterületek megmaradjanak a helyi közösségek számára. A termőföld nem egyszerű, hanem sajátos termelőeszköz, ezért a kereskedelmét szabályzó törvénykezés is sajátos feltételekhez kell kösse ennek megszerzésének lehetőségét természetes és jogi személyek esetében egyaránt, meg kell határozni a mezőgazdasági földtulajdon felső határát, a tulajdonszerzést a helybenlakáshoz, mezőgazdasági tevékenység folytatásához, bizonyos esetekben szakirányú végzettséghez kell kötni.

Célunk 2020-ig befejezni a mezőgazdasági területek tulajdonának rendezését, ennek érdekében az RMDSZ szorgalmazza a parcellázási tervek elkészítésének felgyorsítását, a birtoklevelek kiosztásának sürgetését, keresi a lehetőséget a tagosítás, a hatékony termelési struktúrák kialakítása érdekében történő szabályozás és ösztönző intézkedések fogantatására. Újra kell gondolni az elbirtoklás intézményét, csökkenteni kell a bürokráciát, megoldást kell találni a zsebszerződések elismerésére, az így gazdát cserélt mezőgazdasági területek tulajdonjogának rendezésére.

Oktatás, képzés, szaktanácsadás

Az RMDSZ kiemelt célként fogalmazza meg a mezőgazdasági képzést nyújtó, elméleti és gyakorlati ismereteket átadó iskolák és más tanintézmények működésének, bővítésének támogatását, a mezőgazdasági szakoktatás kiterjesztését, a vidék nem agrárjellegű gazdasági szakiskolái és az oktatott szakok számának növelését.

A társult szervezetekkel (Romániai Magyar Pedagógus Szövetség, Romániai Magyar Gazdák Egyesülete) és oktatási intézményekkel való együttműködés keretében meg kell oldani a felnőttképzést, a tanfolyamszerű oktatást, amely részben ismeretekkel látja el a gazdákat és a vidéki gazdaság többi szereplőjét, másrészt nagyobb esélyt biztosít a pályázatokon való részvétel esetében.

Az RMDSZ a mezőgazdasági szaktanácsadás és a termelők közösségi intézményeként az Agrárkamarai rendszert látja elfogadhatónak. A Nemzeti, Megyei és Helyi Agrárkamarák sürgős kiépítésére és célnak megfelelő működésére, megoldást és forrást kell találni.

Termelés, piacra jutás, értékesítés

Eladható, versenyképes terméket csak jó minőségű biológiai értéket képviselő szaporítóanyaggal és megfelelő technikai ellátottság mellett lehet előállítani. Ezért az RMDSZ fontosnak tartja a jó minőségű vetőmag és a tenyészállat előállításával és beszerzésével kapcsolatos kiszámítható és folyamatos támogatások bevezetését, a támogatásokhoz való hozzáférés lehetővé tételét, a termelők műszaki ellátottságának fokozását. A vadkárok megtérítése, valamint a gazdákat érintő egyéb termelési/bevételi veszteségeik kárpótlása érdekében új biztonsági háló kialakítása, könnyen hozzáférhető „kártalanítási alap” létrehozása szükséges. Kezdeményezzük a gyógynövénybegyűjtő központok és feldolgozóegységek kistérségekénti létesítését, valamint az energianövények termesztésének támogatását.

Szükséges a helyi piacok törvényének, a kisgazdatermékek forgalmazása szabályozási rendszerének, valamint a családi gazdaságok törvényének mielőbbi megalkotása vagy módosítása, a helyi élelmezési láncok (termelés–feldolgozás–értékesítés) támogatása.

Célunk a családi gazdaságok megerősítése, ennek érdekében szorgalmazzuk:

- a területalapú támogatások kifizetésének biztonságát;
- az új családi vállalkozások indításának segítségét 50 ezer euró összeggel és három év adómentességgel.

A mezőgazdasági termelés mellett a Szövetség hangsúlyozottan kiáll a vidék nem agrár-jellegű gazdaságának támogatása mellett, különös tekintettel a hagyományos és kézműipari termékek termelésére és értékesítésére, a falusi turizmust serkentő programokra, az épített és természeti turisztikai potenciál felmutatását és kihasználását célzó projektek kezdeményezésével és támogatásával.

Támogatjuk a helyi termelőket és feldolgozókat összefogó ernyőszervezet létrehozását és működtetését az alkupozíciójuk javítása és a helyi élelmiszerláncok kialakítása, az áruházak helyi termékkel történő ellátása érdekében.

Mezőgazdasági adminisztráció, agrár- és vidékfejlesztési intézményrendszer

A mezőgazdasági adminisztráció, az agrár- és vidékfejlesztési intézményrendszer átszervezésében törekedni kell a valós decentralizáció kiterjesztésére, a vidéki emberek napi

problémáját kezelő intézményeknél (Kifizetési Ügynökség, Vidékfejlesztési Befektetéseket Kezelő Ügynökség stb.) a gazdabarát magatartás kialakítására, a hatóságok és a termelők közötti híd kialakítására. Kezdeményezzük a falugazda-hálózat hivatalossá tételét.

Az RMDSZ erőfeszítéseket tesz az országos egységes procedúrák kialakítására, a kérések és pályázatok objektív és átlátható bírálati rendszerének bevezetésére, úgy, hogy a magyar anyanyelvű potenciális kedvezményezetteket ne érje hátrányos megkülönböztetés.

Vidékfejlesztés, helyi értékek megőrzése, kultúra

Az RMDSZ támogatja a vidékfejlesztési központok kialakítását, a LEADER típusú kezdeményezéseket és helyi Akciócsoportok működését mint a lokális stratégiák és tervek kidolgozása érdekében létrejött együttműködések megvalósítóit, az alulról jövő kezdeményezések kovászeit.

Kiemelten fontos az erdélyi magyarság kulturális örökségét képező népi építészeti alkotások, a közösségi értékeink felújítása és védelme, a hagyományos mesterségek, helyi kézműipar támogatása, a néphagyományokat, szokásainkat megőrző és felelevenítő projektek kiírása és támogatása.

Együttműködések

A fenti célok kivitelezése érdekében az RMDSZ ösztönzi a megyei, községi és városi önkormányzatok együttműködését és közös programok létrehozását, támogatja a mezőgazdaság és a vidék fejlesztése területén működő szakmai civilszervezeteket, segíti ezek megerősödését, oly módon, hogy a termelés–értékesítés–feldolgozás szervezése, de a vidékfejlesztés más területeiről (környezetvédelem, felnőttképzés stb.) is feladatokat vehessen át, s ezek teljesítését a vidék és vidéki lakosság érdekében sikeresen elvégezhesse.

A közbirtokosságokkal, a hagyományőrző és ifjúsági egyesületekkel, a helyi, megyei, regionális és országos képvisellel rendelkező társult szervezetekkel a napi kapcsolaton és a működésük támogatását lehetővé tevő programokon túl közös, a vidéki térségek számára jellegzetes és kiterjeszthető projektek megvalósítására próbál lehetőséget teremteni.

4. Fejlődő infrastruktúra

A gazdasági válságból való lassú kilábalás következtében az infrastrukturális beruházásokra fordítható állami beruházások mértéke növekedett, ezen belül főleg az autópályák és a gyorsforgalmi utak kerültek előtérbe. Továbbra is hiányosságok vannak az ágazat adminisztratív szervezését, az egyes programok lebonyolítását illetően, ami megnehezíti az Európai Unió e célra elkülönített alapjainak felhasználását.

Fontosnak tartjuk, hogy a különböző kormányzati szintek összehangolt stratégiát dolgozzanak ki helyi (települési, kistérségi, illetve metropolisz övezetben), regionális és országos szinten egyaránt.

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség továbbra is prioritásnak tekinti a közlekedési infrastruktúra javítását, az országos és megyei utak mellett szükségesnek tartja a közlekedési folyosók, autópályák és egy korszerű vasúti hálózat létrehozását. Számunkra prioritás a Nagyvárad–Kolozsvár–Marosvásárhely autópálya befejezése és továbbépítése Brassóig, a Torda–Szászsebes, valamint Nagylak–Nagyszeben–Bukarest autópályák befejezése, valamint a Szatmárnémeti Nagyváraddal és Araddal, Temesvárral összekötő út gyorsforgalmi úttá való fejlesztése, illetve az ezekhez kapcsolódó utak és határátkelőhelyek kiépítése. Az RMDSZ kiemelt célnak tekinti a Marosvásárhely–Iași autópálya megépítését, amely áthalad Székelyföldön is, hozzákapcsolva így e számunkra kiemelt jelentőségű területet az erdélyi és nemzetközi szállítási folyosóhoz. Fontosnak tartjuk a kis- és közepes városok elkerülő útjainak, illetve körgyűrűinek kiépítését.

Halaszthatatlan és elkerülhetetlen a román vasutak modernizációja, kiemelten a Brassó–Déda–Marosvásárhely útvonalon, valamint a vasúti teherszállítás, kombinált fuvarozás és az ehhez kapcsolódó logisztikai központok építése. Fontosnak tartjuk a Kolozsvár–Nagyvárad vasútvonal villamosítását és a kettős sínpár kiépítését a teljes útvonalon.

Fontosnak tartjuk az Erdély területén működő repterek minél hatékonyabbá tételét, és támogatjuk a Brassó melletti reptér létrehozását, ezzel is segítve Székelyföld bekapcsolódását a nemzetközi közlekedésbe.

A vidéki infrastruktúra kiépítése továbbra is prioritás az RMDSZ számára, különös tekintettel a közművesítési beruházásokra, mint az ivóvíz- és csatornahálózatok, a korszerű szennyvíztisztító rendszerek, valamint az elektromos áramszolgáltatás bevezetése.

Támogatjuk az energiatakarékos és környezetkímélő technológiák bevezetését és alkalmazását, valamint a megújuló és zöld energiaforrások kiaknázását. Ezen technológiák alkalmazása megoldást jelenthetne a parlagon fekvő mezőgazdasági területek hasznosítására is. Az energiaszolgáltatás biztonsága a gazdaság működőképességének és az állampolgárok életvitelének egyaránt fontos feltétele. Az államnak alapvetően piaci eszközzel, jogalkotóként és részben tulajdonosként is gondoskodnia kell az ellátás biztonságáról, a hosszú távú érdekek érvényesítéséről, valamint a természeti környezet védelméről.

Az RMDSZ támogatja a lakások hőszigetelését célzó beruházások folytatását csakúgy, mint a különböző sportlétesítmények, a vidéki és kisvárosi művelődési házak építését, illetve rehabilitációját. Kiemelt fontosságú modernizációs cél az internetes lefedettség növelése, a világhálóhoz való csatlakoztatás kiterjesztése az ország magyarlakta területein, illetve kommunikációs szupersztrádák létrehozása Romániában a szélessávú (broadband) internetes hálózatok kiépítése révén, mivel azok mind a gazdaság, mind a társadalom modernizációjában jelentős szerepet játszanak.

5. Egészségügy

Az egészséghez való jog alapvető emberi és közösségi jog. Szövetségünk célja, hogy az emberek egészségben leélt életéveinek a számát növeljük, a betegek gyógyulását és életminőségének javulását lehetővé tegyük.

Az egészséget társadalmi és gazdasági értéknek is tekintjük, melynek megőrzése és ápolása elengedhetetlen az innovatív és fenntartható gazdasági fejlődéshez. Alapvető egészségpolitikai értékválasztásunk a méltányosság (egészségügyi igazságosság) és a fenntarthatóság.

Az egészségügyi egységek és intézetek hatásosságának és hatékonyságának összehangolt fejlesztését az igények és gazdasági lehetőségek mindenkor optimalizálásával tesszük lehetővé. Ennek jegyében fontosnak tartjuk olyan korszerű, humánus és szolidáris egészségügyi rendszer fejlesztését, amelyben az irányított betegellátás nagyobb jelentőséget kap. Az egészségügyi alelnökség – egészségügyi kommunikációs osztály létrehozásával, következetes munkájával széles körben fogunk értelmezni folyamatokat, és tájékoztatunk orvost, beteget, egészséges embert egyaránt a sikerekről és nehézségekről azzal a szándékkal, hogy növeljük a társadalmi elégedettséget és az egészségügyi rendszer javíthatóságába vetett bizalmat.

Figyelembe véve a közszolgálati egészségügyi rendszer finanszírozásának fenntarthatóságát, Szövetségünk messzemenően támogatja a szektorsemlegesség elvének érvényesülését a magán-, illetve közintézmények finanszírozásánál, a tulajdon jellegétől függetlenül. Alternatív forrásbevonást szorgalmazunk a továbbiakban is, és támogatjuk az egészségügyi rendszert kiszolgáló képes vállalkozásfejlesztéseket, hangsúlyosabban azoknak a vállalkozásoknak a felkarolásával, amelyek a javak megtermelésének helyszínéül szülőföldünket választották. Az egészségügyi ellátás minőségi javítása érdekében szorgalmazzuk az egészségügyi reform folytatását és befejezését.

Ennek érdekében a Szövetség támogatja:

- az országos egészségügyi programok átgondolását olyan formában, hogy fejlesszük a preventív célú országos programokat, a gyógyító célú programokat pedig beépítsük a biztosítottaknak alanyi jogon járó, biztosító általi finanszírozásba;
- a jogharmonizáció folytatását, átlátható jogi keretek megteremtését és fenntartásának egységes, normatív rendszer alapján történő támogatását (az egymásnak ellentmondó jogszabályok hatályon kívül helyezését), modern közegészségügyi kerettörvény kidolgozása által;
- a háziorvosi intézmény megerősítését, amit jelentősebb forrásallokációval (12% az egészségügyi kiadásokból), a családorvos szerepének és feladatainak kiterjesztésével (igazságos és fenntartható szolgáltatásalapú finanszírozás kidolgozása és fejlesztése), valamint minimáljövedelem garantálásával kívánunk megvalósítani;
- hatékony, európai normáknak megfelelő egészségügyi információs rendszer működtetését;

- a civilszervezetekkel, egyházakkal való együttműködést, olyan szociális háló kialakítása érdekében, amely gyorsan és hatásosan tud reagálni a szociális és gyermekvédelmi igényekre;
- az egészségügyi feltételek megteremtését, illetve a dolgozókat ösztönző alternatív fizetési rendszer kidolgozását, amely megakadályozza a szakemberek kivándorlását és elősegíti hivatásuk magas szinten való ellátását;
- a kórházak decentralizációjának mindenkori érvényesítését és ezeknek méltányos, kompetencián alapuló finanszírozását, melyek biztosíthatják a kórházak dinamikus fejlődését azáltal, hogy a mindenkori, helyi szükségleteknek megfelelően alakíthatják struktúráikat, személyzetüket és szolgáltatásaikat, versenyképességük megteremtésével;
- az egészségügyi biztosítási alap célirányos, kizárólag a biztosított beteg javára történő és átlátható kezelését, felhasználását és ellenőrzését;
- a rendszer informatizálását követően az egészségügyi biztosító decentralizációját az egészségügyi ellátási rendszer kiszámíthatósága és tervezhetősége céljából;
- a magán-biztosítók/alapok létrehozását, jogi feltételeinek kibővítését és összehangolását;
- olyan szolgáltatáscsomagok kifejlesztését, amelyek pénzügyi kockázatfelmérésüket követően lehetőséget biztosítanak az önkéntes biztosítások piacának kiegészítő jelleggel történő fejlesztésére;
- az egészségügyi biztosító által támogatott fog- és szájbetegségek sürgősségi ellátását, a szűrővizsgálatok elvégzését, az éves vizsgálatok, kezelések és gondozások alapellátásba való beillesztését, elsősorban a gyermekek és a terhes nők esetében;
- az önkormányzataink nagyobb egészségügyi felelősségvállalásának szorgalmazását és támogatását ugyancsak feladatunknak tekintjük;
- a rezidensképzés átszervezését:
 - a meghirdetett helyek vegyék figyelembe a következő öt év szakemberszükségletét mind az állami, mind a magánintézményekben;
 - a gyakorlati képzésbe vonják be a megyei és városi kórházak azon részlegeit, ahol létezik szakmai és technikai kompetencia;
 - az utolsó éves rezidensek dolgozhatnak önállóan azokban az intézményekben, ahol szakorvoshiánnyal küszködnek;
- az egészségügyi szűrőprogramok bevezetését a teljes lakosságra:
 - TBC- és tüdőrákszűrés;
 - mell- és méhnyakrákszűrés;
 - vastagbélrákszűrés;
- kiszámíthatóvá, gördülékenyebbé tenni azon esetek ellátásának megszervezését, amelyeket nem tud ellátni a hazai rendszer, illetve a ritka betegségek esetében az ellátásukhoz szükséges nem törzskönyvezett gyógyszerekkel történő ellátás felgyorsítását;
- az egészségügyben való anyanyelv-használati jogok érvényesítését, a Román Parlament által elfogadott 2003/46-os törvény, valamint a Románia által ratifikált Regionális és Kisebbségi Nyelvek Európai Chartájának szellemében.

6. Lét és szociális biztonság

A szociális védelem az európai társadalmi modell alapvető komponense. Az Európai Unióban általánosan elfogadott, hogy a szociálpolitikáknak minden időben (az alacsony és a magas gazdasági növekedés időszakában is) jelen kell lenniük.

A pénzügyi-gazdasági válság miatt az ország lakosságának súlyos terheket kell elviselnie, de úgy véljük, hogy ennek a teherviselésnek igazságosabbnak kell lennie és az arányosság elve alapján kell működnie. A teher súlyát nemcsak a kisjövedelmű kategóriáknak kell viselniük.

Az elmúlt években számos szociális reform bevezetése valósult meg. Idesorolható a köznyugdíjrendszer, a magán és fakultatív nyugdíjbiztosítás, a szociális ellátás, a gyerekeknevelési támogatás, a családi pótlék, a fogyatékos személyek társadalmi védelme, a munkanélküliek társadalmi integrálása, az időskorúak szociális védelme, lakásépítés a fiatalok számára stb. Továbbra is fontosnak tartunk, kezdeményezünk és támogatunk minden reális szociális probléma megoldására vonatkozó intézkedést.

A méltóságteljes élet biztosítása érdekében nagy figyelmet kell fordítani azokra a csoportokra, amelyek szociális okokból kifolyólag nem tudnak teljes értékű életet élni. A társadalmi megkülönböztetés, a szegénység, kiszolgáltatottság olyan tényezők, amelyek negatívan befolyásolják a teljes értékű életet, és szociális problémákat teremtenek. Ezért fő célunk a szegénység és társadalmi kirekesztettség csökkentése.

Fontos a közösségsegítő szerep felvállalása, amely a szociálisan sérülékeny réteg tanácsadását, tájékoztatását, társadalmi beilleszkedését, valamint az állami és civilszervezetek által nyújtott szociális szolgáltatások hozzáférését biztosítja.

Életszínvonal-politika

A népességmegtartáshoz, az elvándorlás csökkentéséhez, illetve az elszegényedés megállításához szükséges feltételek:

- a bérek és nyugdíjak vásárlóértékének megőrzése a gazdasági termelékenység növekedésével arányosan;
- új munkahelyek létrehozása elsősorban a magas hozzáadott értékű gazdasági ágazatokban;
- a gazdasági ágazatok átalakítása, a költségvetési intézmények észszerűsítése következtében felszabaduló munkaerő átképzése és foglalkoztatásának megoldása;
- olyan nyugdíjrendszer bevezetése, amelyben biztosított a nyugdíjak méltányossága, kiszámíthatósága és biztonsága, a nyugdíjaztatás időpontjától függetlenül;
- a rászorultság elve alapján működő szociális ellátás;
- a családtámogatási formák bővítése, a juttatások mértékének az inflációt követő növekedése úgy, hogy az egy gyerek után járó támogatás haladja meg az átlagbér 10%-át;
- a családtámogatásban való részesülés a rászorultság elve alapján és a gyermek iskolalátogatása függvényében történjen.

Nyugdíjasok

A nyugdíjas személyek esetében fontosnak tartjuk olyan nyugdíjrendszer bevezetését, amely megfelelő megélhetést biztosít számukra. Ezért halaszthatatlannak tartjuk:

- a nyugdíjak indexálását a törvény által előírt módon, a nyugdíjak értékének emelését és vásárlóerejének védelmét;
- egy nyugdíjkorrekciós program kidolgozását és alkalmazását az egyes csoportok között jelentkező aránytalanságok mérséklésére;
- a hatályban lévő nyugdíjtörvény méltánytalanságainak kiküszöbölését.

Észszerűnek tekintjük a nyugdíjak és az állami fizetés halmozásának korlátozás nélküli lehetőségét. A jelenlegi korlátozó szabályozás nemcsak megalázó azokkal szemben, akik külön megdolgoztak a nyugdíjukért és a fizetésükért, hanem alkotmányellenes is, a nyugdíjhoz való jog tulajdonjognak minősül, amit az állam nem sérthet meg.

Szükségessnek tekintjük a nyugdíjak megadóztatásának felülvizsgálatát oly módon, hogy az adózási kötelezettség kizárólagosan csak a speciális nyugdíjakra vonatkozzon.

Fontosnak véljük továbbra is az özvegyi támogatásra való jogosultság feltételeinek jobbítását, a megyei nyugdíjpénztárak tevékenységének javítását, a nyugdíjasok kedvezményes utaztatásának biztosítását és széles körű alkalmazását, a nyugdíjasok üdültetési és orvosi kezelési körülményeinek javítását.

Kiemelten fontosnak tekintjük az öregotthonok létrehozását állami, önkormányzati és európai uniós támogatással, hiszen előregedő társadalmunkban rohamosan növekszik a magára maradt, tehetetlen időskorú személyek száma.

Hátrányos helyzetű egyének, csoportok

Kiemelt fontossággal kell kezelni a fizikai és szellemi fogyatékos személyek problémáit. Szorgalmazzuk ezen személyek esélyegyenlőségének megteremtését a megfelelő infrastrukturális beruházások ösztönzése, valamint olyan ismeretterjesztő programok támogatása által, amelyek életkörülményeik megkönnyítésére szolgálnak, és erősítik az irányukban megmutatkozó társadalmi szolidaritást.

Modern életünk új kérdéskörét, a szenvedélybetegségeket (kábitószer-élvezők, alkoholisták) társadalmi szinten kell kezelni. Megelőzést célzó, ismeretterjesztő programokat kell kidolgozni, kihangsúlyozva a kábítószer-, illetve alkoholfogyasztással járó következményeket, veszélyességüket az emberi egészségre, életre, a családra. Támogatjuk azokat a civil társadalmi, egyházi és közintézményi kezdeményezéseket, amelyek lehetővé teszik a szenvedélybetegek kezelését, a társadalomba való újra beilleszkedését.

A hátrányos helyzetben lévő gyerekek esetében szorgalmazni kell az anyanyelven való tanulás támogatását, magyar identitásukat megerősítő művelődési programok kidolgozását, a magyar nyelven oktatók, nevelők támogatását.

Közpénzekből való támogatást kell biztosítani azon idős személyek számára, akik alacsony jövedelmük miatt nem képesek lakásukat fenntartani, mindennapi megélhetési gondokkal küzdenek.

Szorgalmazzuk az önkéntes programok széles körű népszerűsítését, terjesztését, támogatjuk azon önkormányzati, civil társadalmi, egyházi kezdeményezéseket, amelyek önkéntes hálózatokat működtetnek és hatékony segítséget nyújtanak a hátrányos vagy különleges helyzetben lévő személyek számára.

Feladatunknak tekintjük támogatni a családi adókedvezmény bevezetését az eltartott gyermekek számának függvényében, a gyermeknevelés és a munkavállalás összehangolását a részidős munkavállalás lehetőségének kialakításával.

Szükségessnek találjuk a fogyatékkal élő vagy időskorú, magatehetetlen személyeket ellátó szociális gondozók munkájának megfelelő szintű ösztönzését.

A magukra maradt időskorú személyek esetében szükségesnek tartunk fokozottabb gyámhatósági védelmet nyújtani az érdekeik képviselője céljából. A társadalom fokozódó elöregedése, a magukra maradt és önellátásra képtelen időskorúak számának fokozódó növekedése szükségessé teszi az Öregotthon Program kidolgozását. Megvalósítása céljából állami támogatással kell segíteni az öregotthonokat működtető önkormányzatokat és civilszervezeteket.

Az elszigetelt településeken az intézményes egészségügyi és szociális alapellátás hiányában önkormányzatainknak feladata a magukra maradt és önellátásra képtelen személyek problémáit megoldó falugondnoki szolgáltatás meghonosítása és működtetésének támogatása, önállóan vagy partnerségben egyházainkkal és civilszervezeteinkkel.

Munkanélküliek

A munkanélküliség kisebb vagy nagyobb mértékben, de mindig jelen van társadalmunkban. A kérdés nem megfelelő kezelése nem kívánt társadalmi feszültségeket szül, elvándorláshoz vezet. Ezért szükségesnek találjuk a munkanélküliek támogatási rendszerének állandó bővítését. Szorgalmazzuk a munkanélküliek számára a munka- és pályatanácsadási rendszer javítását, a szakmai alapképzés és továbbképzés javítását a munkaerő-piaci, szakmai beilleszkedés megkönnyítése végett, különösen szakképzés és átképzés útján. Támogatjuk az idénymunkára vonatkozó szabályozás javítását mint a mezőgazdaságban való foglalkoztatás egyik formáját.

Gyermekjogvédelem

A gyermekjogvédelem az emberi jogok garantálását jelenti a gyermekek számára. Az alapvető jogokat, azaz az egészséges fejlődéshez (oktatáshoz, egészségügyi ellátáshoz, szociális gondozáshoz), az erőszaktól való védelemhez, egyenlő bánásmódhoz, részvételhez stb. való jogot az államnak kell garantálnia.

Ennek értelmében, az igazságügyi rendszer reformjának keretében a Romániai Magyar Demokrata Szövetség szorgalmazza a gyermekbarát igazságszolgáltatás kialakítását Romániában. Ahhoz, hogy a gyermek legfelsőbb érdeke és a gyors eljárás elve érvényesülni tudjon a kiskorúakkal kapcsolatos ügyekben, szükség van a Kiskorú és családjogi törvényszékek felállítására országszerte, valamint tréningprogramokra a bírák számára. Ugyanakkor szükség van az eljárásrend gyermekbaráttá tételére annak érdekében, hogy a törvényszéki eljárás, amelyben a gyermek részt vesz, ne legyen káros hatással fejlődésére.

A gyermekek neveléséért elsősorban a szülők felelősek, ezért a gyermekjogvédelem elválaszthatatlan a családvédelemtől. Ha a szülők, bármilyen oknál fogva, ideiglenesen vagy huzamosabb időn keresztül nem képesek megfelelő módon ellátni nevelői és gondozói feladataikat, akkor a szubszidiaritás elve alapján a közösségnek, illetve az államnak kell közbelépnie és segítséget nyújtania. Ennek megfelelően a helyi és a megyei önkormányzatokra hárul az a feladat, hogy azonosítsák azokat a családokat, amelyek különböző okokból kifolyólag a szociális kirekesztettség veszélyével küzdenek, és szolgáltatásokat nyújtsanak számukra.

A szociális beavatkozások hatékonnyá tételének céljából szükség van a szociális ellátórendszer reformjának folytatására. Ezzel kapcsolatban az RMDSZ támogatja a közszolgáltatók monopolhelyzetének megszüntetését a szolgáltatások minőségének és költség-hatékonyságának növelése céljából. A civilszervezetek, egyházak hagyományosan fontos szerepet töltenek be az erdélyi szociális szolgáltató rendszerben. Fontosnak tartjuk ezek szerepének további erősítését, egy méltányos, átlátható, eredményközpontú, ellenőrzött állami támogatásrendszer kialakítása által. Szükség van továbbá a juttatásalapú szociális támogatórendszerrel a szolgáltatásalapú támogatórendszerre való áttérésre.

A társadalmi kirekesztettség, a gyermekszegénység felszámolása

Csakis területalapú, integrált, célirányos, rugalmas és összehangolt, fejlesztéselvű beavatkozások bevezetése által lehetséges. Ennek érdekében a Szövetség szorgalmazza a területalapú integrált szociális felzárkóztatási és fejlesztési stratégiák kidolgozását és gyakorlatba ültetését, felhasználva minden, európai uniós tagországgént rendelkezésre álló forrást (lásd Erdély 2020).

Az állam garantálja az oktatáshoz való jogot, azonban ennek gyakorlását nagyon gyakran megakadályozzák azok a tényezők, amelyek a társadalmi kirekesztettséggel függenek össze: az anyagi feltételek hiánya, a területi elszigeteltség, a gyermekek munkába való bevonása stb. Ezek kiküszöbölése elengedhetetlen annak érdekében, hogy minden iskoláskorú gyermek be legyen íratva az iskolába, és sikeresen el is végezze azt. Ennek értelmében támogatjuk a közösségi központok kialakítását, mivel ez a szolgáltatás központi szerepet tölt be a gyermek- és családvédelmi, valamint az ifjúsági tevékenységek területén.

Hangsúlyt fektetünk az iskola előtti oktatásra is, az óvodai és bölcsődei hálózatok kialakítására, mivel szükség van egy jó minőségű, önkormányzat által támogatott, rugalmas nappali gondozói-oktatói szolgáltatási rendszer kiépítésére 6 éves kor alatti gyermekek számára.

7. Nők a pályán

Szövetségünk szerves részeként működik immár másfél éve az RMDSZ Nőszervezete. Azért dolgozunk, hogy a romániai magyar nők által megfogalmazott elvárásokat teljesítsük, hozzájárulva közösségünk szülőföldön való megmaradásához és gyarapodásához. A nők sajátos érdekeinek képviselője, a közösségi és politikai életben való szerepvállalásának erősítése, valamint a gazdasági életben való érvényesülésének elősegítése a célunk. S talán ami a legfontosabb: családbarát környezet kialakítása a gyermekvállalás ösztönzése céljából.

Figyelembe véve a romániai magyar közösség régiónkénti sajátosságokat is felmutató elvárásait, a jelenleg 23 megyei/területi szervezettel és 191 helyi szervezettel működő Nőszervezetünk az elkövetkező évekre vonatkozóan konkrét programok megvalósítását vállalja:

- A nők közéleti szerepvállalását, a döntéshozatalban való részvételének erősítését valósítjuk meg közép- és hosszú távon. E célból képzések szervezését, illetve mentorprogram elindítását vállalja fel szervezetünk. Az egyenlőség megvalósítása a politikai élet minden területén, cselekvő, szakképzett hölgyek bevonása és a magyar szakmai társadalom erősítése a feladatunk.
- Anyanyelvünk széles körű használata, hagyományaink őrzése és közösségi életünk gyarapítása céljából olyan rendezvények évről évre történő szervezését vállaljuk, amelyek mindennapi életünk szerves részét képezve mozgalommá fognak erősödni. A több ezer résztvevőt felölelő Húsvéti Zsongás, Mosolygó Karácsonyt!, Sikeres nők iskolája programjaink a közösségünk építését hivatottak elősegíteni a továbbiakban is.
- Kiemelten fontosnak tartjuk a versenyképesség növelését, amelyet megfelelő minőségű anyanyelvű oktatás révén tudunk a jövőben biztosítani. Figyelembe véve, hogy a romániai magyar pedagógustársadalomnak 75%-a nő, feladatunk, velük együttműködve, a tanügyi törvény alkalmazásának pragmatikusabbá tétele, illetve az Európai Néppárt nőszervezetének tagjaként olyan európai jó példák megismertetése és életbe léptetése, amelyek megkönnyítik a nagyon nehéz helyzetben levő óvónők, tanítónők, tanárnők helyzetét.
- Az Európai Néppárt Nőszervezetének tagjaként, a Kárpát-medencei magyarság hangsúlyos részeként, szoros együttműködési kapcsolatok kiépítését, egységes női érdekképviseleti stratégiák megalkotását és gyakorlatba ültetését tekintjük szükségesnek.
- Közösségépítő, odafigyelő, álmokat valóra váltó, emberközeli, törődő szervezetként kívánunk a továbbiakban is az RMDSZ-ben dolgozni!

8. Ifjúság és sport

A romániai magyar ifjúság érdekeinek képviselőjét a Romániai Magyar Demokrata Szövetség stratégiai fontosságú célnak tekinti. A romániai magyar ifjúság társadalmunk jövőjének meghatározó tényezője, közösségünk fennmaradásának, megújulásának és folytonosságának záloga. A szülőföldön való megmaradás egyéni és közösségi érték, a fiatal generáció nemzeti közösségünk sorsának felelős alakítója.

A Szövetség szorgalmazza azon társadalmi, gazdasági és kulturális feltételek megteremtését, amelyek lehetővé teszik a fiatalok szülőföldön való boldogulását, érvényesülését. Az RMDSZ ifjúságpolitikájának lényege azon feltételek megteremtése, amelyek mellett ifjúságunk társadalmi jelentőségének megfelelően vesz részt az ország és közösségünk társadalmi, politikai, gazdasági és kulturális életében.

Az RMDSZ vállalja, hogy felkarol és támogat az ifjúsági szervezetek által megfogalmazott minden olyan kezdeményezést és javaslatot, amelynek célja a romániai magyar fiatalság szülőföldön való megmaradása, életminőségének javítása, életesélyeinek növelése.

Általános teendőink

Tudjuk, hogy az ifjúság társadalmi érvényesülése és hatótényezővé válásának záloga a korszerű, sokoldalú, rugalmas képzés biztosítása. Az oktatáshoz való esély megteremtése érdekében az RMDSZ szorgalmazza:

- a diákoknak járó szociális juttatások és kedvezmények körének bővítését és általánossá tételét minden diák vagy hallgatói jogviszonnal rendelkező fiatal számára, függetlenül az oktatás formájától és jellegétől;
- a diákok érvényben lévő utazási kedvezményeinek kiterjesztését a távolsági autóbusz-szállításra is;
- a tandíjrendszer oly módon való alakítását, hogy a felsőfokú oktatás hozzáférhető legyen az alacsonyabb jövedelemmel rendelkezők számára is;
- a diákmunka és a szakmai gyakorlatok életképes jogszabályi feltételeinek megteremtését;
- a nem piacialapú diákhitel működtetését és integrálását a felsőoktatási politikába;
- a nem magyar tannyelvű oktatási programokban részt vevő fiatalok számára lehetőséget teremteni a magyar nyelv elsajátítására, a kötelező oktatási rendszer tantervének diákok által választható részébe való integrálásával;
- az RMDSZ támogatja az oktatás szereplőinek intézményen belüli önrendelkezési törekvéseit, az erdélyi magyar szervezeti kultúrát figyelembe véve kezdeményezi a diáktanácsok, diákszövetségek, szakkollégiumok, pedagógusi szervezetek törvényes szabályozását.

A gazdasági és szociális körülmények megteremtése és javítása elengedhetetlen feltétele a méltányos megélhetés biztosításának. Ezzel kapcsolatban az RMDSZ szorgalmazza:

- a képzési szakok munkaerő-piaci kínálatok szerinti megtervezését;
- sajátos kormányzati és önkormányzati programok beindítását a fiatalok és a pályakezdekők munkanélküliségének csökkentése érdekében;
- a fiatal vállalkozók és gazdák támogatását, a vállalkozói kultúra fejlesztését célzó képzési és tanácsadási programok beindítását;
- kedvező hitelrendszerek (lakásvásárlás, vállalkozásindítás és -fejlesztés) kidolgozását és fejlesztését;
- a fiatalok mobilitását és gazdasági helyzetét figyelembe vevő bérlakás-program folytatását;
- a megváltozott életkörülmények figyelembevételével olyan oktatási, támogatási rendszer kialakítását, amely elősegíti a fiatal családok alapítását, illetve könnyíti a korai gyermekvállalást;

- a fiatal vagy a sokgyerekes családok adóterheinek csökkentését, adókedvezményeken keresztüli támogatását;
- a hátrányos helyzetű, árvaházi, nevelőszülőknél, gondozóknál élő gyerekek és fiatalok társadalmi integrálódási lehetőségeinek megteremtését;
- az esélyegyenlőség megteremtését, a fiatalok közötti mindenfajta – nemen, fajon vagy etnikai származáson, valláson, fogyatékoságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló – megkülönböztetés megszüntetését.

Fontos szerepet biztosít az ifjúság egészséges életvitelének kialakításának, ezért szorgalmazza a sportolási tevékenységek támogatását a köz- és magánszférában, illetve a társasági és néptáncoktatás bevezetését a közoktatásba, választható tornaórai tevékenységként.

Szorgalmazza és támogatja politikai eszközei révén azokat a gazdasági vagy szociális intézkedéseket, amelyek az ifjúságot az itthon maradásra készítik. Az ifjúság sajátos problémáival foglalkozó, erre szakosodott kormányzati, önkormányzati és civil intézményrendszerek bővítését, civil kezdeményezések felkarolását kerettörvények és politikai intézkedések által szintén fontosnak tartja.

Sajátos teendőink

A főképp fiatal nemzedéket érintő kivándorlás okainak megszüntetése az általános gazdasági növekedés, az anyanyelven való oktatás biztosítása, illetve a kulturális lehetőségek megteremtése révén.

Az anyanyelven való formális és nemformális oktatás kibővítése, fejlesztése, illetve a köz-, szak- és felsőoktatás terén a képzés minőségének javítása. Az RMDSZ kiemelt figyelmet szentel a középiskolai szakképzésnek és a felsőoktatásban az anyanyelven folyó agrár-, műszaki, művészeti és pedagógusképzésnek. Prioritásnak tekinti a szociális, tehetséggon- dozó, kutató és más tudományos programok támogatását a rendelkezésre álló forrásokból. Szorgalmazza az anyanyelvű posztgraduális képzési formák bevezetését, amelyek csökkenthetik a külföldi továbbtanulás kényszerét.

A közösségi házak, információs és karrierirodák, ifjúsági központok és ezek hálózatának kiépítése, valamint a működő oktatási, művelődési és egyházi intézmények, civilszervezetek és a hasonló jellegű létesítmények közötti kapcsolatok erősítése.

A szórványban élő fiatalok támogatása, az anyanyelvű művelődési lehetőségek biztosítása, az anyanyelven történő információszerzés, az önszerveződés, a közösségi élet alkalmainak és helyszíneinek kialakítása által.

A vidéken élő magyar fiatalok helyzetének javítása érdekében:

- a minőségi oktatáshoz való hozzáférés lehetőségeinek megteremtése (ingázás, bentlakás, szórványkollégium);
- tanácsadó központok létesítése által a vidék regionális és országos szintű információs körforgásba való bekapcsolása;

- a helyi fiatalok aktív bevonásával a szigetfalvak, kistelepülések művelődési életének fellendítése (színháztársaság, olvasóköri, egyetemes élet, hagyományörző csoportok).

Az urbánus környezetben élő fiatalok életkörülményeit és specifikus problémáit fel kell térképezni, és ki kell dolgozni megoldásokat. Az RMDSZ támogatja a munkaerőpiacra és a gazdasági körforgásba való mielőbbi becsatlakozásukat.

A Szövetség támogatja a nyomornegyedekben élő fiatalok problémáinak megoldására irányuló lehetőségek felkutatását és a megoldások életbe léptetését. Lehetőséget teremt az ifjúság mint sajátos arculatú társadalmi réteg értékeinek, kulturális és szabadidős tevékenységeinek kibontakozására. Támogatja az európai integráció és az információs társadalom adta lehetőségek minél szélesebb körű kihasználását. Az RMDSZ támogatásáról biztosítja az ifjúsági szervezeteknek a közösségi lét, a demokrácia értékeinek elterjesztése terén kifejtett tevékenységét. Ezért minden olyan program, kezdeményezés, amely elősegíti fiataljaink közéleti szerepvállalását, prioritásként kezelendő az elkövetkező időszakban.

Az RMDSZ kezdeményezi:

- az ifjúsági szervezetek és programok támogatására elkülönített alapok létrehozását a helyi és megyei önkormányzatok költségvetési alapjaiból az ifjúsági kerettörvény előírásai alapján;
- az oktatás szereplőinek intézményen belüli önrendelkezési törekvéseit, indítványozza a diáktanácsok, diákszövetségek, szakkollégiumok, pedagógusi szervezetek törvényes szabályozását;
- az ifjúság sajátos problémáival foglalkozó, erre szakosodott kormányzati, önkormányzati és civil intézményrendszer bővítését;
- ifjúsági közösségi házak létrehozását minden megyeközpontban;
- ifjúsági információs és tanácsadó központok létrehozását minden municípiumban;
- rendszer kidolgozását az országos ifjúsági szervezetek normatív támogatása érdekében;
- önkormányzati ifjúsági és diáktáborok rendszerének központi költségvetésből való támogatását;
- a reprezentativitást felmutató ifjúsági és diákszervezetek állami költségvetésből való normatív finanszírozásának megteremtését;
- a fiatal doktoranduszok, kutatók, kreatív munkát végzők munkájának, eredményeinek ingyenes romániai szabadalmaztatását, és az arra érdemesnek tartottak pályázati alapú rendszeren keresztül nemzetközi szabadalmazás költségeinek felvállalását.

A sport mint közösségformáló erő

A romániai magyarság hagyományos értékei közé sorolhatjuk mind a versenysportokat, mind a szabadidősportokat. A testnevelés és a sport az egyetemes kultúra részeként pótolhatatlan szerepet tölt be az emberek testi és lelki egészségének, alkotóerejének megőrzésében, javításában, a szabadidő kellemes és hasznos eltöltésében. Kiemelkedő jelentősége van az ifjúság fizikai, erkölcsi nevelésében. A sport elősegíti a közösségek létrejöttét,

kitűnően szolgálja a civil mozgalom erősödését, a jóléti társadalom megteremtését. Kialakítja a teljesítmény iránti igényt, meggyökerezteti az egészséges versenyszellemet.

1. A társadalom szellemi és fizikai egészségének meghatározó alapja a helyes és rendszeres testmozgás.

Célkitűzéseink:

- a sport az életmód szerves részévé váljon;
- a testnevelés oktatásának kötelezővé tétele heti 3 órában, a közoktatás minden szintjén;
- iskolák és sportlétesítmények közti együttműködések serkentése;
- a testnevelés egyéni képességek szerint való oktatása;
- minden gyermek és fiatal, minél több felnőtt a lehető legtovább részesüljön a rendszeres testedzés élményeiből;
- a sportban valamennyi tehetséges fiatalnak esélye legyen képességei kibontakoztatására, előtérbe állítva az iskolai testnevelés és sport lehetőségeinek fejlesztését, valamint a helyi, a regionális és az országos versenyrendszerek kiépítését;
- az oktatási intézmények minden szintjén a sport szakemberek általi oktatása;
- testnevelők tanárok képzése;
- a romániai magyar sport meghatározó szervezeteinek támogatása, és a sporttal kapcsolatos egyes teendők – az ehhez szükséges fedezet biztosításával – az önkormányzatok által kötelezően ellátandó feladatkörébe utalása;
- az egészségbiztosítás hozzájárulása a lakosság testedzési feltételeinek, lehetőségeinek bővítéséhez és a kiemelkedő tevékenységű sportszervezetek közvetlen támogatásához;
- a sportorvosi rendelők kötelező működtetése a megyeközpontokban;
- a többfunkciójú sportlétesítmények létrehozása az önkormányzatok és a magánszféra bevonásával;
- a doppingmentes, tiszta élsportot támogató törvénykezés kidolgozása;
- a cégeknek, magánvállalkozásoknak lehetőséget teremteni, hogy az étkezési jegyekhez hasonlóan uszoda-, sport- és fitneszbérleteket adhassanak munkatársaiknak;
- a veteránsport-mozgalmak támogatása, a szakszövetségek kötelezése, hogy az állami támogatás egy bizonyos százalékát kötelezően ilyen jellegű versenyekre fordítsák;
- a sport teljes körű önkormányzatok általi finanszírozhatóságának megoldása.

2. A verseny- és szabadidősportokkal kapcsolatos teendőink:

a) versenysportok területén kezdeményezzük:

- az olimpiai sportágak kiemelt állami támogatását;
- a szponzorálási törvény uniós normák szerinti módosítását;
- a sportcsarnok-, sportpálya- és uszodaépítési és -felújítási országos program kibővítését;
- a sportlétesítmények tulajdonjogának tisztázását;
- az iskolák és a sportklubok közötti kapcsolatok élénkítését.

b) szabadidősportok területén kezdeményezzük:

- az önkormányzatok ösztönzését a rendezvények támogatásában;
- kedvezményes bérleti lehetőségek biztosítását;
- országos szintű rendezvények korosztályonkénti megszervezését;
- a testnevelő tanárok ösztönzését a szabadidősport-tevékenységek kiszélesítésére.

9. Környezet- és természetvédelem

Erdély környezeti adottságai és természeti kincsei olyan értéknek számítanak, amelynek megőrzése kiemelt fontossággal bír a Romániai Magyar Demokrata Szövetség környezetvédelmi politikájában. Megfelelő stratégiákkal megelőzhetőek a természeti katasztrófák, és kivédhetőek a különböző környezeti ártalmak, mint a víz-, talaj- és légszennyezés.

Az RMDSZ környezetvédelmi politikájának alapelvei a következők:

- az egészséges környezethez való jog;
- a szennyező fizet elv betartatása;
- a fenntartható fejlődés elvének biztosítása;
- a klímaváltozás elleni környezetvédelmi politikák alkalmazása;
- beruházások esetén a megelőzés elvének figyelembevétele;
- a környezetvédelmet minden ágazatot átfogó területként, nem szakágazatként kell kezelni;
- a fejlesztési politikák kidolgozásánál elsőbbséget élveznek a környezetvédelmi szempontok, hiszen a jövő generációk életfeltételeinek biztosítása morális kötelességünk;
- a környezet- és természetvédelem terén korszerű, jól átgondolt és felszerelt intézményrendszer biztosítása, amely magába foglalja a hatósági és az ellenőrzési feladatokat egyaránt;
- folyamatos együttműködés és kapcsolattartás a szakmai (zöld) civilszervezetekkel.

Települési környezet

Az RMDSZ támogatja az energiatakarékos és környezetkímélő technológiák bevezetését és alkalmazását, valamint a megújuló és zöld energiaforrások kiaknázását. Ezen technológiák alkalmazása elősegítheti településeink versenyképességének növelését.

A települések ivóvíz- és csatornahálózatának kiépítésével, valamint az alternatív szennyvíztisztító berendezések alkalmazásával egészséges és fenntartható környezeti körülményeket teremthetünk településeinken.

Fontosnak tartjuk és támogatjuk az elavult és környezetszennyező szeméttárolók felszámolását és ezek helyettesítését új, korszerű, biztonságos, közösségi normáknak megfelelő hulladékhasznosító üzemekkel és hulladéklerakókkal. Ezzel összhangban támogatjuk az integrált hulladéktároló rendszerek kialakítását, valamint a szelektív hulladékgyűjtést és a korszerű újrahasznosítást.

Támogatjuk településeinken a zöldövezetek kialakítását, amelynek pozitív környezeti hatása mellett társadalmi hatása sem elhanyagolható.

Támogatjuk a Zöld Ház program folytatását. Támogatjuk a tömbházak hőszigetelését, amely hozzájárul a korszerű és észszerű energiagazdálkodáshoz. A Szövetség prioritásnak tekinti az alternatív közlekedési eszközök bevezetését a településeken, az ehhez tartozó infrastruktúra biztosítását, bicikliutak kiépítését, illetve ezzel összefüggésben egy

korszerűbb városi közlekedési stratégia kidolgozását, amelynek célja a városi forgalom csökkentése, alternatív közlekedési eszközök bevezetése, valamint sétálóutcák kialakítása a légszennyezés csökkentése érdekében.

A megfelelő életkörülmények biztosítása érdekében támogatjuk és szorgalmazzuk:

- a lakosság ivóvíz- és szennyvízhálózatokhoz való hozzáféréseinek növelését, a beruházások által előmozdítva az ivóvíz- és csatornahálózatok bővítését és felújítását, új szennyvíztisztító állomások felépítését, illetve a meglévők felújítását;
- új, korszerű, biztonságos, közösségi normáknak megfelelő hulladékhasznosító üzemek és hulladéklerakók létesítését;
- integrált hulladékgazdálkodási rendszerek kialakítását, a szelektív hulladékgyűjtést és a megfelelő újrahasznosító technológiák és üzemek telepítését;
- a biomassza energiatermelést szolgáló és/vagy talajjavító komposztként való hasznosítását (beleértve a lakossági és fahulladékot is);
- az Országos Erdészeti Stratégia kidolgozását széles körű konzultáció segítségével és az érdekelt partnerek bevonásával;
- az Országos Erdészeti Stratégia monitorizálási rendszerének kidolgozását és alkalmazását;
- a szénalapú erőművek bővítésének leállítását és fokozatos áttérését zöldenergiára;
- a meglévő zöldövezetek szigorú megőrzését és új zöldövezetek kialakítását;
- az energiahatékonyság növelését, beleértve a városi távfűtési és a települési közvilágítási rendszerek korszerűsítését, a megújuló energiaforrások hasznosítását, épületek energiahatékonyságának javítását, hőszigetelését, az állampolgárok energiatakarékos életvitelét és az intézmények energiatakarékos működtetését;
- a környezettudatos magatartás kialakulását, fejlesztését;
- a klímaváltozást kiváltó gázkibocsátás csökkentése érdekében a közlekedés korszerűsítését, beleértve a városi tömegközlekedés fejlesztését, a belvárosi gépkocsiforgalom csökkentését, sétálóutcák és kerékpárutak kialakítását;
- az országos gépkocsipark modernizálását;
- az elavult, szennyező gépkocsik forgalomból való kivonását;
- a zajszint csökkentését;
- a kerékpáros közlekedés infrastruktúrájának fejlesztését;
- az állatkertek korszerűsítését és megfelelő életkörülmények teremtését az állatok számára.

Természeti értékeink megőrzése érdekében támogatjuk és szorgalmazzuk:

- Románia biodiverzitás-megőrző stratégiájának és akciótervének tiszteletben tartását és az ütemterv megfelelő kivitelezését;
- a természetvédelmi területek kezelési költségeinek (őrzés, kutatás, fejlesztés) normatív alapú állami támogatási rendszerének kialakítását;
- olyan támogatási rendszer kialakítását, mely lehetővé teszi a természetvédelmi területeken vagy a Natura 2000 területeken lévő erdők után a területalapú támogatások kifizetését az erdészeti termelés kiesésének függvényében;
- a természetvédelmi területek – beleértve a Natura 2000 hálózatot is – védelmének és menedzsmentjének hatékonyabbá tételét biztosító jogszabályok tökéletesítését és teljes körű alkalmazását;

- a Natura 2000 hálózat lényegének és hasznának folyamatos népszerűsítését a gazdálkodók és területtulajdonosok (pl. közbirtokosságok) körében;
- az európai értékű természetvédelmi területek turisztikai potenciáljának kihasználását a fenntartható turizmusra vonatkozó alapelvek betartása mellett;
- különleges védelmi célú vagy szigorúan védett természetvédelmi területeken található erdők tulajdonosainak a kitermelési korlátozásokból fakadó veszteségeinek térítését vagy az adott területek felvásárlását;
- a határ menti védett területek kezelési terveinek korrelációját a határon túli, de szomszédos védett területek kezelési terveivel, a természetvédelmi tevékenységek hatékonyságának növelése érdekében.

Ugyanazon célok elérése érdekében ellenezzük:

- a génmódosított növények termesztésének engedélyezését Romániában, abban az esetben, ha nem történt meg az általuk okozott potenciális egészségügyi, gazdasági és természetvédelmi problémák reális feltárása;
- a génmódosított növények termesztését védett területeken;
- a nem őshonos növényfajok betelepítését abban az esetben, ha ezek veszélyeztethetik a helyi ökoszisztémákat.

Társadalmi és intézményes háttér

Az RMDSZ szorgalmazza:

- a Környezetvédelmi Alap finanszírozási rendszerének kibővítését és leegyszerűsítését annak érdekében, hogy a kis- és középvállalkozások, önkormányzatok, civilszervezetek és magánszemélyek számára reális és megfelelő eszközzé váljon;
- a Környezetvédelmi Alap sikeres programjainak folytatását, különös tekintettel a roncsautó-, a zöldövezet-, a védett területek-, az alternatív energia- és a zöld ház programokra.

Az RMDSZ környezetpolitikájának fő megvalósítási eszközei:

- a környezetvédelmi szempontok előtérbe helyezése az egyéb ágazati politikák kidolgozásánál és megvalósításánál;
- a környezetvédelmi szempontok és alapelvek hangsúlyos érvényesítése a jogalkotásban;
- a folyamatos és nyitott együttműködés a szakmai civilszervezetekkel;
- az európai és nemzetközi szakmai fórumokon való részvétel;
- az állami, valamint az EU-s környezetvédelmi célirányos támogatások lehívását és észszerű felhasználását biztosító rendszer kidolgozásához és hatékony működtetéséhez, a különböző finanszírozási rendszerek összehangolásához való hozzájárulás;
- a környezeti nevelési szempontok integrálása a formális oktatási rendszerbe, az óvodától az egyetemi szintig.

Az RMDSZ politikai eszközeihez mértén nyíltan támogat minden olyan kormányzati és parlamenti kezdeményezést, amely a környezet- és természetvédelem terén szakmai alapú, korszerű és jól felszerelt intézményrendszer biztosítását célozza meg, és amely magába foglalja a hatósági és az ellenőrzési feladatokat egyaránt.

10. Turizmus

A turizmus az egyik legnagyobb növekedési és munkahely-teremtési potenciállal bíró ágazat. Támogatjuk, hogy országunk és kiemelten Erdély természeti adottságainak kiaknázása, a kulturális örökség hasznosítása megfelelő stratégiával és átgondolt fejlesztési koncepcióval történjen.

Célunk a romániai magyar vendéglátóipar európai szintű népszerűsítése. A közlekedési infrastruktúra gyors fejlesztésével, különféle befektetési és hitelgarancia-kedvezményekkel segíteni kívánjuk a kis- és középvállalkozások turisztikai fejlesztéseit, ezek versenyképességének növelését. A turizmus állami költségvetésből és uniós forrásokból származó támogatásait elsősorban a turisztikai alap-infrastruktúra fejlesztésére és látványhelyszínek kialakítására kell fordítani. Különféle befektetési és hitelgarancia-kedvezményekkel kell kibővíteni a kis- és középvállalkozások ilyen irányú kezdeményezéseit.

Szorgalmazzuk a faluturizmus és a falusi vendéglátás támogatási rendszerének kiépítését a következő eszközök segítségével: marketing- és értékesítési hálózat kialakítása, szakképzés ösztönzése, kedvezményes adó, hitel- és garanciarendszerek kidolgozása, valamint az engedélyezési rendszer egyszerűsítése. A faluturizmus és falusi vendéglátás rendszerébe szervesen illeszkedik a bor- és gasztroturizmus. Ezek elterjesztésére olyan országos programok beindítását szorgalmazzuk, mint amilyen „a bor útja”, „a borvizek útja”, „a só útja” stb.

Kiemelten fontosnak tartjuk a jelzett természetjáró útvonalak kiépítését és karbantartását, menedékházak, menedékhelyek létesítését, turizmussal foglalkozó könyvek megjelentetését, természeti kincseink és értékeink népszerűsítését. Célunk Románia és Erdély bekapcsolása az Európa népeit összekötő túraútvonal-hálózatba, jelesen az E3-as és E8-as Európai Hosszútávú Vándorutakba.

A turizmusfejlesztés érdekében fontosnak tartjuk a szakoktatás kiterjesztését a vendéglátóipar területére.

Az egészségügyi, gyógy-, ifjúsági és idősturizmus támogatási rendszerét oly módon kell kidolgozni, hogy ezek esetében is alkalmazni lehessen a nemrég bevezetett üdülési csekkeket.

A kulturális örökség – a falvak építészeti öröksége (hagyományos falukép, templomok, kúriák, házak, kapuk), a tárgyi és szellemi örökség (népviselet, táncok, szokások) – sajátos vonzerőt jelent. Kiemelten kell foglalkoznunk a hagyományos, népi módszerrel készült termékek, népművészeti alkotások hasznosításával, ily módon hozzájárulva a mesterségek fennmaradásához, a vidéki közösségek megerősödéséhez. Kiemelt fontosságot tulajdonítunk a „Székely termék” elnevezésű programnak.

A választási program kidolgozásában együttműködtek:
Antal Árpád, Antal István, Antal Lóránt, Biró Rozália, Bodor László, Buryán Tünde, Cseke Attila, Dáné Tibor Kálmán, Erdei Doloczki István, Földes Adalbert, Gaál György, Geréb Imre, Hegedüs Csilla, Korodi Attila, Kovács Péter, Kovács Lehel István, László Attila, Magyar Tivadar, Márton Árpád, Rácz Éva, Sárkány-Kiss Endre, Sógor Csaba, Szabó Ödön, Széman Péter, Székely István, Tánczos Barna, Varga Attila, Vass Zoltán, Végh Sándor, Vincze Lóránt, Winkler Gyula.